

Nr 1. 2023
Pris 72 kr

En tidning från
Sveriges Skolledare

SKOLLEDAREN.

Läs mer på skolledaren.se

Dilemmat

Experterna: Så hanterar du missbruk på jobbet

Guide

Få koll på förändringar i nya fackförbundet

Tre skolledare:

"Här är skolans största utmaningar i år"

Ledarskap

"Jag vill skapa en bra skola för både elever och personal"

NY
TIDNING
NYTT
FÖRBUND
NY
FORM

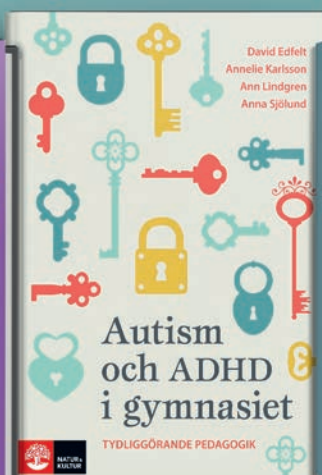
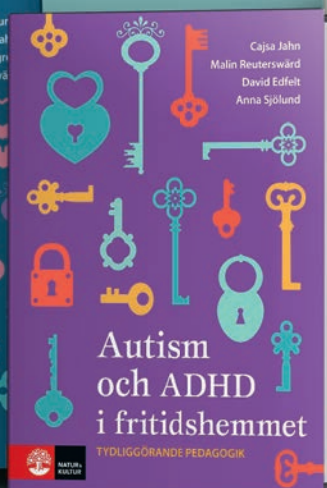
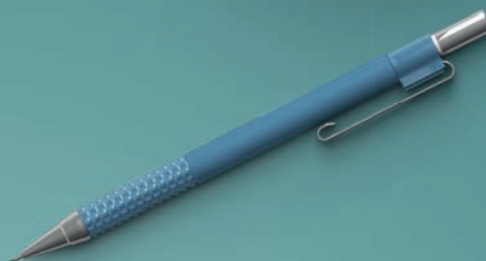
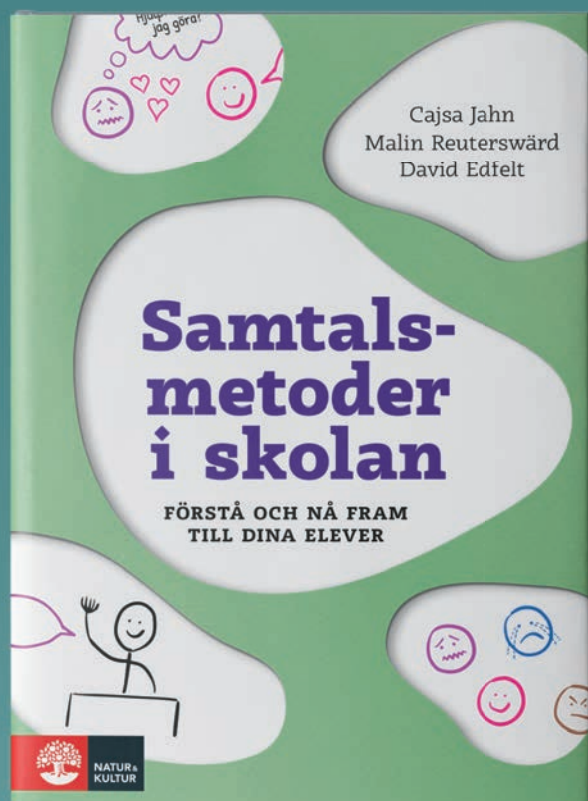
Tema:

Har du tid att vara ledare?

NATUR &
KULTUR

Förstå och nå fram till dina elever

Läs mer på nok.se

07 Ledare
 "Politiker glömmer allt för ofta att vi skolledare är helt avgörande resurser."

08 Tema: Mer tid att leda
 Forskning lyfter fram skolledarens viktiga roll för verksamheten – ändå glöms rektorns egen arbetsmiljö bort.

19 Ledarskap
 Så skapade Anna Lund en kultur där både personal och verksamhet utvecklas.

23 Panelen
 Tre skolledare: Det här behöver vi för att klara årets utmaningar.

25 Barometern
 Skolfrågorna vi snackar om just nu.

27 Forskning
 Så kan skolor bli bättre på att stötta eleverna på introduktionsprogram.

30 Guide
 Här är förändringarna för dig i nya fackförbundet.

37 Dilemmat
 Svår balansgång för skolledare att stötta en missbrukande medarbetare.

40 Juristen svarar
 Vem ansvarar för elevernas undanlagda telefoner?

42 Sen sist
 Skolverket skär ner på kvalitetsdialogerna.

44 Böcker
 Hitta läsningen som passar dig med hjälp av våra boktips.

45 Gästkrönika
 Marika Andersson: "Vi har ett stort ansvar att lära eleverna om sant och falskt."

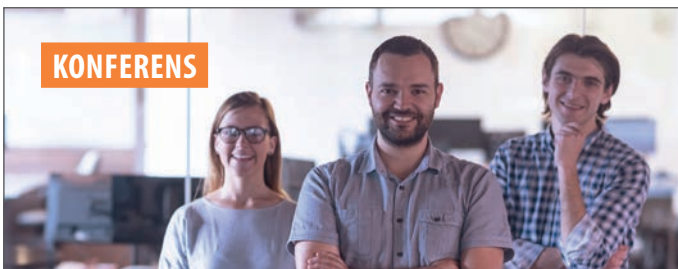
47 Ditt medlemskap
 Öka dina chanser inför lönesamtalet med hjälp av Sveriges Skolledares lönerådgivare.

SKRIV TILL OSS ...

Har du tankar eller idéer kring innehållet eller bara vill säga hej? Kontakta oss på: redaktionen@skolledaren.se

KONFERENS

Förstelärarnas rikskonferens

Lärardrivet ledarskap och skolutveckling

STOCKHOLM 22 MARS | DIGITALT 22 MARS | GÖTEBORG 29 MARS

För att leda kollegial utveckling krävs att du själv är motiverad och har en tydlig riktning mot ett mål eller en vision. Den här konferensen fokuserar på att ge dig de verktyg du behöver för att bedriva lärande utveckling och kollegial samverkan på din skola. Vi lyfter utmaningar och möjligheter som kan finnas i rollen som förstelärare och konkretiserar hur samverkan och läroprocesser kan se ut inom ramen för kollegialt lärande.

Från konferensen får du med dig verktyg för att organisera ett konkret kollegialt arbete som genomsyrar verksamheten och gör skillnad. Du får också ett metodmaterial att implementera i din skolas utvecklingsarbete för att sätta igång läroprocessen i kollegiet.

Välkommen till Förstelärarnas rikskonferens 2023!

Under dagen:

Pass 1: **Uppdrag lärarledarskap – möjligheter och utmaningar**
LARS GUSTAFSSON

Pass 2: **Lärardrivet ledarskap – ett praktiskt exempel**
INGA-LILL MÅRTENSSON

Aktivitet: **Pedagogiskt ledarskap – att leda lärare**

Pass 3: **Lärarkretsens kärna: Vi behöver metodiken för att utveckla vår undervisning – så använder vi den i vår yrkesvardag**
SILWA CLAEISSON

Panelamtal: **Utmaningar och möjligheter i förstelärarrollen**

Pass 4: **Var finner jag kunskap för att undervisa – uppåt, nedåt eller sidledes?** ANETTE JAHNKE

Tipsverkstad: **Verktyg för kollegial utveckling – att leda utvecklingsarbete**

Skanna koden och
läs mer på webben!

Vi utvecklar Sveriges
viktigaste människor

LÄRAR
FORTBILDNING AB

Utbildning
& inspiration för
skolbiblioteks-
personal

Kickstarta året med ett kompetenslyft!

**Hur kan skolbiblioteket bidra till
elevernas kunskapsutveckling?
BTJ:s flexibla digitala utbildningar
ger er verktygen ni behöver.**

Våra utbildare, Lotta Davidson-Bask och Klara Önnarfält, är skolbibliotekarier med lång erfarenhet. Deras kompetens ger er en god grund för ert fortsatta arbete med läsning och medie- och informationskunnighet.

AKTUELLA UTBILDNINGAR:

- Det praktiska arbetet i skolbiblioteket
 - Det läsfrämjande arbetet i skolbiblioteket
- Skolbibliotekets arbete med medie- och informationskunnighet (MIK)

**Beställ en utbildning redan idag på
btj.se/utbilda**

btj

REDAKTION

Emelie Henricson

Chefredaktör & ansvarig utgivare
emelie.henricson@skolledaren.se

Lars Eriksson

Art Director

lars.eriksson@skolledaren.se

Markus Thunberg

Digitalchef

markus.thunberg@skolledaren.se

Lenita Jällhage

Reporter

lenita.jallhage@skolledaren.se

Håkan Söderberg

Reporter

hakan.soderberg@skolledaren.se

KONTAKT

Mejl: redaktionen@skolledaren.se

Post: Skolledaren, Box 27038,

102 51 Stockholm

Telefon: 073-153 92 45

Webb: skolledaren.se

Ges ut av: Sveriges Skolledare

Produktion: Ahead Publishing

Tryckeri: Aller Tryk

Medlem: Sveriges Tidskrifter

Omslagsillustration:

Johan Nord

Nästa nummer:

7 mars

ANNONS

Annonsbokning: Andrea Åhslund

Mediakraft AB

andrea.ahslund@mediakraft.se,

tel: 073-508 05 73

www.mediakraft.se

Redaktionen ansvarar inte för icke beställt material. Allt innehåll i tidningen lagras och publiceras elektroniskt. Förbehåll mot sådan lagring måste anmälas i förväg.

SVERIGES SKOLLEDARE

Webb: sverigeskolledare.se

Telefon: 077-517 09 00

Postadress: Box 3266,

103 65 Stockholm

Besöksadress: Vasagatan 48,

111 20 Stockholm

Följ vårt arbete på

facebook.com/
skolledarenlinkedin
@skolledaren

Välkommen till en ny tidning – och nya digitala kanaler

Nytt år, nytt fackförbund och första numret av din fackförbundstidning i just denna form.

Det har varit ett intensivt, men väldigt roligt arbete, att göra den tidning du nu håller i din hand. Den här veckan, närmare bestämt klockan 00.00.01, den 24 januari, tändes också vår helt nya sajt: skolledaren.se.

I både den här tidningen och i våra digitala kanaler, som förutom sajten även omfattar nyhetsbrevet Skolledare Fredag, Facebooksida, LinkedIn och Twitter, vill vi bjuda på högaktuella teman och granskningar, nyheter, fina möten med skolledare och spännande reportage ute på skolorna.

HÄR I FÖRSTA numret möter ni bland annat rektor Anna Gill i Eskilstuna, vars fokus på elevernas trygghet i ett särskilt utsatt område gett effekt på resultaten. Och längre norrut i landet möter vi Urban Fröberg i Matfors, som drog på sig arbetskläder och packade med sig lackeringsverktygen för att engagera eleverna mer i skolan.

Bägge två beskriver utmaningar i jobbet, men också en stark glädje över att varje dag få göra skillnad. En bild av skolledarrollen som tycks delas av många deltagare i 2022 års skolledarenkät – där arbetsbelastningen och övertiden är hög, men också trivseln.

Vi vill höra dina reaktioner efter första numret och tar gärna emot tips på vad vi borde skriva om framöver på redaktionen@skolledaren.se.

GLÖM INTE ATT följa oss digitalt för att få ännu fler nyheter och skolledardebatt. Trevlig läsning och varmt välkommen till din främsta tidning som skolledare!

Emelie Henricson

Chefredaktör

WEBBEN

Skolledaren.se

Knappa in adressen skolledaren.se och få allt från politikbevakning kring skolan till reportage och debatt. Vill du själva göra din röst hörd? Kontakta oss med din debattartikel på redaktionen@skolledaren.se.

SOCIALT

LinkedIn

Prata med oss på LinkedIn! Du hittar Skolledaren på LinkedIn, där vi kommer dela med oss av nyheter, visa upp tidningen och prata med våra följare.

NYHETS BREV

Skolledare Fredag

Varje fredag vid lunch kan du få veckans viktigaste nyheter till din mejlkorg. Håll utkik den 27 januari för det första brevet. Anmäl dig till brevet på skolledaren.se för att vara säker på att inte missa något.

KONFERENS

Leda kollegor i förskolan

Ett meningsfullt och hållbart ledarskap som utvecklar praktiken

STOCKHOLM 16 MARS | DIGITALT 16 MARS | GÖTEBORG 21 MARS

Här får du som leder utvecklingsarbete i förskolan fylla på med såväl verktyg för ledarskapet och praktisk forskning, som högaktuella teman för förskolans framtid. Framför allt lyfts ledarskapets utmaningar och möjligheter; att se vad som händer i verksamheten och få möjlighet att reflektera, diskutera och byta erfarenheter, men också hur du kan stärka ditt självledarskap och hitta trygghet där.

Under dagen får du tillsammans med våra föreläsare utrymme för reflektion över ditt eget ledarskap, samtal och erfarenhetsutbyte, med övriga deltagare oavsett om du deltar på plats eller digitalt.

Innehåll:

Prövande, lärande, levande – jakten på ett ödmjukt ledarskap

Erika Kyrk Seger

Självledarskap för att leda andra

Pröva några övningar för att hitta stöd för din egen utveckling

Att driva förskolans kvalitetsarbete genom att leda från mitten

Karin Rönnerman

Kommunikation med vårdnadshavare som professionell kompetens i förskolan

Linn Eckeskog

Reflektionsövning och eftermiddagsfika

Under ledning av Katinka Vikingsen och Erika Kyrk Seger

Ansvar är motivet för det gemensamma pusslet

Katinka Vikingsen

Reflektera mera!

Skanna koden och
läs mer på webben!

Vi utvecklar Sveriges
viktigaste människor

LÄRAR
FORTBILDNING AB

Aktuell utgivning

Att vara ordförande och ledare, 4 u

Conny Brännberg
ISBN: 978-913902497-2

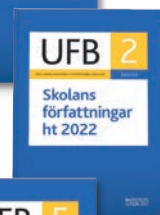
Grundskolans regelbok 2022/23

Mikael Hellstadius
ISBN: 978-913902517-7

UFB 1 Övergripande bestämmelser 2022/23

ISBN: 978-913902501-6

UFB 2 ht 2022

ISBN: 978-913902504-7

UFB 5 Arbetsmiljö i skola och högskola 2022/23

ISBN: 978-913902508-5

UFB 6 – Rättspraxis i skolan 2021/22

Mikael Hellstadius, Carl-Gustaf Tryblom, Lars Werner
ISBN: 978-913902396-8

NORSTEDTS
JURIDIK
KARNOV GROUP

NU KAVLAR VI UPP ÄRMARNA

Sveriges viktigaste chefer – varmt välkomna till Sveriges Skolledare! Den nya samlade fackliga kraften för alla chefer och ledare inom utbildning. Vi två ordförande kommer leda ert nya fackförbund tillsammans, ett förbund som har ännu större möjlighet att stärka er ställning som skolledare.

Sveriges Skolledare har tydliga fokusfrågor. Skolledare ska ha bättre lön, arbetsmiljö och förutsättningar att driva och utveckla uppdraget. Fundamentet i förbundet är alla nybildade lokalföreningar som företrädar medlemmarna gentemot huvudmännen på arbetsplatser i hela landet. Inom fristående avtalsområden, statlig verksamhet och folkhögskolan bildas riksföreningar, och inom Sveriges Skolledare kommer medlemmar i hela utbildningssverige kunna samarbeta och bilda nätverk för att stärka det professionella inflytandet över de respektive befattningssuppgifterna.

Just nu

Nu finns äntligen vårt nya förbund Sveriges Skolledare på riktigt.

Trots att alla är överens om att likvärdigheten brister i förskolan och skolan saknas politiska förslag som kommer åt detta.

Ann-Charlotte
Gavelin Rydman
och Matz Nilsson
Sveriges Skolledare
ordförande

Det nya förbundet har också ett helt nytt kansli på plats som ger medlemmarna personlig rådgivning och arbetar hårt för reformer som kommer åt de stora systemfelen i svenskt utbildningsväsende.

För det finns akuta problem som måste lösas. Många huvudmän saknar i dag utrymme att ge skolledare förutsättningarna som styrdokumentet kräver för en likvärdig förskola och skola. Förskolan har strukturella problem så som stora barngrupper och brist på legitimerade förskollärare, tillräckliga ledningsresurser samt inte minst ekonomiska resurser. Då grundskolan saknar medel för att garantera att alla elever når målen står idag var fjärde elev utan fullständiga betyg från grundskolan. Det skapar en problematik som gymnasiet sedan får arva. Skolledare inom vuxenutbildningen och folkhögskolorna har inför 2023 fått kraftigt minskade resurser vilket i många fall riskerar ingrepp i verksamheterna.

Ansvar och uppgiften att i denna verklighet ändå leva upp till styrdokumentens krav landar tungt i knät på oss skolledare.

Det ligger inte i våra händer att rätta till brister som orsakats av systemet. Men politiker glömer allt för ofta att vi skolledare är helt avgörande resurser för fungerade verksamheter. Att se till att politiker och huvudmän förstår det är en av de viktigaste uppgifterna för Sveriges Skolledare.

Men vi måste också hjälpas åt att värna möjligheten att engagera oss för vår profession. Sveriges Skolledare stöttar medlemmarna och vill lyfta samvetsstressen från era axlar. Vi fortsätter att kräva högre lön och en arbetsmiljö som gör att fler skolledare stannar kvar i yrket. Vi fortsätter kräva att dokumentationsbördan minskas och att ingen skolledare någonsin utsätts för hot och våld.

Nu kavlar vi upp ärmarna. Med kraft tar vi oss an det viktiga arbetet att stärka såväl det nya förbundets opinionsbildning lokalt och nationellt, som dialogen med arbetsgivarna och huvudmännen. Vi kräver en likvärdig förskola och skola där skolledare har rätt förutsättningar för det viktiga nationella uppdraget att stötta varje barn och elev att framgångsrikt klara sin skolgång.

En sak är säker. Sverige behöver sina skolledare. Och Sveriges skolledare behöver ett starkt, samlat och drivet förbund som bevakar de yrkesverksammas förutsättningar och driver på nödvändig förändring. Tack för att ni genom ert medlemskap stärker vårt nya förbunds röst för Sveriges viktigaste chefer! ■

ONT OM TID ATT LEDA SKOLAN

Som rektor vilar ansvaret över både verksamheten och eleverna tungt. Men samtidigt brister tiden – frågan om skolledarnas egen arbetsmiljö tycks vara bortglömd.

- Vi har ett livsviktigt samhällsuppdrag. Hur kan skolledare inte vara Sveriges viktigaste chefsjobb, det är en fråga man kan ställa sig, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman, ordförande i Sveriges Skolledare.

Tema.

Skolledarenkäten visar på att många skolledare arbetar övertid. Samtidigt är trivseln hög.

"Det går inte att byta ut ledare varje år."

Ann-Charlotte Gavelin Rydman

Varje dag möter skolledare elever, vårdnadshavare och medarbetare. De har hela arbetsmiljöansvaret och ansvarar dessutom för enhetens ekonomi. Tidigare forskning har bland annat visat att rektorn har stor betydelse för hur väl en skola fungerar. Bland annat kunde Anders Böhlmark, Erik

Grönqvist och Jonas Vlachos, genom att studera rektorer som bytte arbetsplats, visa på att rektorn har stor betydelse för både elevernas studieresultat och för arbetsmiljön och personalbesluten. Resultaten presenterades i IFAU-rapporten "Rektors betydelse för skola, elever och lärare", 2012.

Liknande resultat har synts i både tidigare och senare undersökningar.

– Det är ett ärofullt uppdrag vi har och där det finns mandat, befogenheter och resurser är det fantastiskt, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman, som delar ordförandeskapet i Sveriges Skolledare med Matz Nilsson.

SAMTIDIGT STÅR REKTORER inför ett antal utmaningar i sina roller. Det är i frågan om mandat, befogenheter och resurser som det skaver. Relationen till huvudmännen, kommuner eller de privata företagen, är problematisk. Rektorsomsättningen är skyhögt och många upplever risk för utbrändhet.

Något som inte minst den senaste Skolledarenkäten från 2022 visar:

► Nära nio av tio skolledare i grundskolan, nära åtta av tio skolledare i gymnasieskolan och sju av tio skolledare i förskolan har så mycket att göra att de måste dra in på lunchraster, arbeta över eller ta med jobb hem någon gång i veckan eller varje dag.

► 87 procent av de som svarar att det skedde besparingar 2022 svarar att de bedömer att budgeten för 2023 även kommer innebära besparingar.

► En bred majoritet av rektorerna svarar att de inte har mandat att själva tillsätta biträdande rektorer, intendent och liknande så att skolledningen får de funktioner rektorn anser behövs.

► Tre av fem skolledare svarar att verksamheten inte fått utökade resurser trots att ett akut behov har uppstått.

LÖSNINGEN ENLIGT REKTORERNA själva är bland annat mer tid att vara pedagogisk ledare och en minskad arbetsbelastning (läs mer i faktaruta på sidan 12).

De backas upp av forskning som visar på vikten av ett hållbart ledarskap, att det tar tid att bygga upp tillit och få en stabil organisation. Den höga rektorsomsättningen orsakar också ett annat problem.

– Vi har brist på utbildade lärare i dag och nu väljer de som finns arbetsplatser där det finns ett hållbart ledarskap. Det går inte att byta ledare varje år, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman.

Och nu i januari startar en ny studie som ska titta på rektors arbetsmiljö och förutsättningar. Det är de två forskarna Roger Persson och Ulf Leo som följer upp ett tidigare forskningsprojekt. Frågorna de ställer sig är hur ett hållbart ledarskap egentligen ser ut.

– Vi blev lite förvånade när vi såg hur

Forskare tittar närmare på skolledarnas egen arbetsmiljö.

bortglömd skollädares arbetsmiljö var i vårt tidigare projekt. Nu vill vi gräva djupare, säger Roger Persson.

De har tidigare genomfört projektet "Skollädares arbetsmiljö" tillsammans med fem kollegor. Det handlade om skollädares organisatoriska förutsättningar, stressrelaterad psykisk ohälsa, personlörlichkeit och förbättringspotential.

Ytterligare analyser av data från det

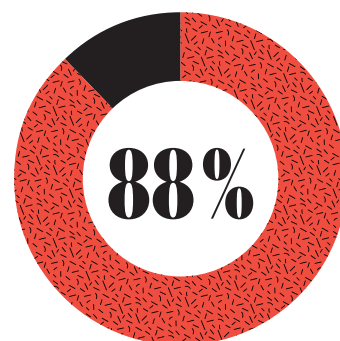
projektet kommer i det nya projektet att kompletteras med intervjuer och workshops med skollädares och deras chefer.

– Vi såg ju hur mycket som kretsar kring rektorernas egen arbetsmiljö. Nu vill vi gå vidare och fördjupa oss i detta, säger Roger Persson.

ATT MER FORSKNING kring skollädares arbetsmiljö behövs bekräftas av dyster sta- ➤

Några siffror ur Skollädareskäten

ÖVERTIDEN: 9 av 10. Skollädares i grundskolan måste dra in på lunchen, arbeta övertid eller ta med jobb hem.

TIDEN ATT LEDA: 88 procent av skollädares inom icke vinstdrivande verksamhet instämmer helt eller till viss del i påståendet att huvudmannen ger dem förutsättningar att vara pedagogiska ledare.

3/5

RESURSERNA: 3 av 5 får inte utökade resurser trots akut behov.

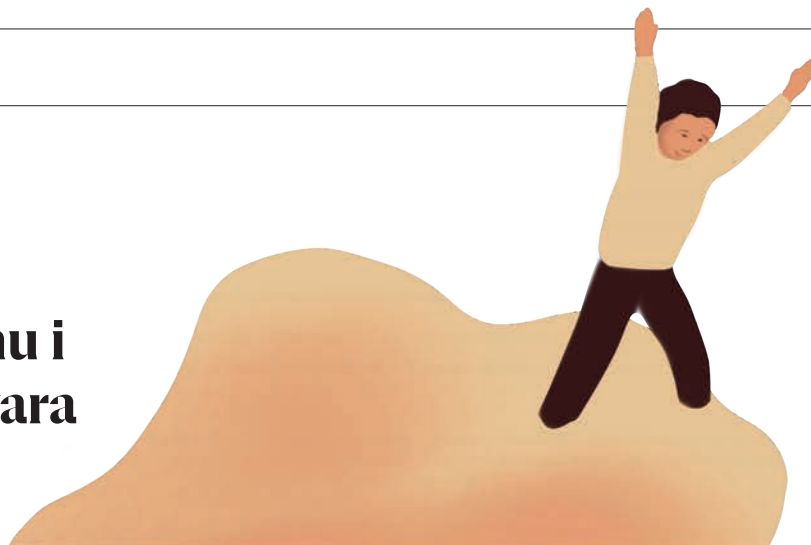
BESPARINGARNA: 58 procent av skollädares som hade en oförändrad budget 2022 kommer få besparingar 2023.

55 procent av de som fick utökad budget 2022, svarar att de 2023 kommer få besparingar.

MANDATEN: 7 av 10 skollädares i förskolan och gymnasieskolan har inte mandat att tillsätta biträdande rektorer och liknande så att rektorn får den skollädares som behövs. I grundskolan svarar dryga hälften att de saknar det mandatet.

"Vi blir mer kraftfulla nu i striden för mer tid att vara pedagogiska ledare."

Ann-Charlotte Gavelin Rydman

Åtgärder för att förbättra situationen

Det här behövs för att göra arbets-situationen bättre, enligt rektorer:

- ▶ Mer tid att vara pedagogisk ledare. Det anser en majoritet i såväl vinstdrivande, icke vinstdrivande och kommunal sektor. Hela tre fjärdedelar av rektorerna i kommunal sektor svarar att det är den mest effektiva åtgärden.
- ▶ Lägre arbetsbelastning. Det vill en majoritet av rektorerna i kommunal sektor och vinstdrivande sektor se.
- ▶ Mer stöd. Bättre information, stöd och dialog centralt från huvudmannen och att få fatta beslut självständigt.

tistik. Roger Perssons och Ulf Leos tidigare projekt visade bland annat att cirka en fjärdedel av landets rektorer rapporterade så pass allvarliga tecken på stress och utmattning att de kan anses ligga i riskzonen för att utveckla psykisk ohälsa om situationen blir långvarig. Rektorsomsättningen är mycket hög, inom sex år har 60 procent lämnat rektorsyrket och många av dem har lämnat skolans värld helt och hållet.

I det nya projektet är det två saker som står i fokus; det hållbara ledarskapet och relationen till arbetsgivaren.

– Vi vet hur hållbart ledarskap ska vara med långsiktighet och stabilitet. Men hur ser rektorerna själva på det hållbara ledarskapet? Det vill vi ta reda på mer om.

Det tidigare projektet visade också på att många rektorer upplevde att de fick för lite stöd uppifrån.

– Rektorerna har en nyckelposition, de är ansvariga för att lagar och regler hålls, för arbetsmiljön och för det pedagogiska ledarskapet. Det är lätt att tänka att de finns i toppen av hierarkin men de ingår ju i en styrkedja, säger Roger Persson.

Projektet pågår till och med december 2025 och förväntningarna är att ge ökad kunskap om rektorers och förskolechefers arbetsmiljö och hälsa. Resultaten väntas bidra till att skolläraernas egen arbetsmiljö naturligt inkluderas i det systematiska arbetsmiljöarbetet, vilket i sin tur väntas stärka förutsättningarna för ett hållbart ledarskap i skolan, enligt Roger Persson.

– I slutändan handlar det om att skapa bättre förutsättningar för skolans huvuduppgift; elevernas lärande. Vi kommer komma med flera analyser och publikationer under resans gång, säger han.

MEN STATISTIKEN ÄR inte alltigenom dys-ter. Skolledare trivs i hög grad i sina roller och anser att de utför en viktig samhälls-insats. Och det finns en rad goda exempel där skolor fungerar utmärkt. Samtidigt är förutsättningarna väldigt olika beroende på kommuner och även mellan skolenheter.

Att skolledarna själva upplever att de har ett viktigt och meningsfullt jobb är det ingen tvekan om. 82 procent instämmer helt i påståendet att arbetet som skolledare är meningsfullt och sex av tio, 59 procent, att de trivs i rollen som skolledare. I båda fallen är det en mycket liten del, 0,2 respektive 0,7, som inte instämmer alls (från Skolledarenkäten 2021).

– Rektorerna är en resursstark grupp, som har hög utbildning och som ofta har tillgång till de verktyg som krävs för att jobba mot förbättring. Och ser man till livsstilsfaktorer så mår de bättre eller i alla fall lika bra som andra jämförbara yrkesgrupper. Men icke desto mindre blir arbetsuppgifterna ofta övermäktiga, säger Roger Persson.

I januari sätter arbetet i gång.

– Det ska bli spännande att följa. Deras tidigare forskning visade ju vad som behövs, konstaterar Ann-Charlotte Gavelin Rydman.

Från den 1 januari har Lärarförbundet Skolledare och Sveriges Skolledarförbund blivit Sveriges Skolledare och det kan få stor betydelse (läs mer om förbundet på sidan 30 i denna tidning).

– Vi blir mer kraftfulla nu i striden för bättre löner som motsvarar vårt ansvar, att reglera antalet medarbetare och mer tid för att vara pedagogiska ledare, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman. ■

Anna Gill vill att skolan ska visa på ett alternativ till kriminaliteten som drabbar närområdet i Esklistuna.

REKTORER: DÄRFÖR HAR VI SVERIGES VIKTIGASTE CHEFSJOBB

UPPDRAGET: EN TRYGG PLATS FÖR ELEVERNA

Anna Gill, tillförordnad rektor på Fröslundaskolan i Eskilstuna, har en klar uppfattning om vad som är skolans viktigaste uppgift.

– Vi ska visa att det finns ett alternativ till gangsterlivet, att det alltid finns en bättre väg att gå, säger hon.

En tydlig struktur med fokus på elevernas trygghet har också gett goda resultat.

Text Håkan Söderberg Foto Jonas Bilberg

Fröslundaskolan, en skola med cirka 350 elever i årskurserna förskoleklass till årskurs 6, har hamnat i mediernas ljus den senaste tiden. Sex skjutningar, inte långt från skolans område, de senaste tre åren. Området är ett av de särskilt socioekonomiskt utsatta områdena i Sverige, 95 procent av skolans elever har inte svenska som modersmål. Förutsättningarna är med andra ord inte de bästa. Men det verkar inte Anna Gill och övrig personal se som hinder.

– Jag har ett fantastiskt jobb. Jag känner att jag gör skillnad varje dag. Alltid är det någon elev som tagit ett steg framåt, säger hon.

Vid rekryteringar är man också tydlig med att skolan har speciella förutsättningar.

– All personal ska kunna ta hand om alla barn. Vi kan inte ha några väggvärmare, alla som jobbar här måste aktivt delta i barnens kunskapsutveckling säger Anna Gill.

SKOLAN HAR EXTRA statsbidrag vilket möjliggör vissa satsningar. På skolan finns bland annat ett stort elevhälsoteam. Där ingår rektorer, skolpsykolog, kuratorer, speciallärare, skolsköterska och socialpedagog.

Socialpedagogen Linda Sperber och kurator Tina Holm är två av dem.

– Vi gör upp en handlingsplan för varje elev som har speciella behov för att klara målen, kunskapsmässigt eller socialt. Vi har

också mycket kontakt med föräldrar som vi bjuder in till Hem och skola-fika där vi träffas och pratar med varandra, socialtjänst, polisen och alltid med elevens bästa i fokus. Det är trygghet som vi vill att varje enskild elev ska känna, menar de.

Hur det går med elevernas kunskapsresultat följs upp var åttonde vecka.

– Det är spännande dagar när vi ser resultaten från dem, säger Anna Gill.

På rasterna finns det alltid vuxna ute enligt ett uppgjort schema och de är indelade i olika zoner.

– Vi har rutiner för allt. Vad vi ska göra om någon rymmer exempelvis. Vi måste ha i tanken att det här är barn som många föräldrar aldrig vågar släppa ut på fritiden.

Ett annat inslag är nolltolerans mot klotter.

– Vaktmästare får ta bort sådant direkt och i dag har vi inte problem med det.

Det är små saker som betyder mycket. Att skolan erbjuder en fin miljö.

SEDAN EN TID tillbaka finns också ett tvåläraarsystem i svenskundervisningen. Skolan har infört handledning av obehöriga lärare och rekryterat fler behöriga lärare. Skolan har även fyra språkhandledare som kan tala elevernas språk, bland annat arabiska och somaliska.

– Det är viktigt att vi talar svenska som huvudspråk här. Men ibland kan det vara

En viktig punkt för Anna Gill är elevernas trygghet. Något som gett effekt för elevernas resultat.

Flera skjutningar har skett i närheten av skolan. Men undersökningar visar att elever och föräldrar tycker att skolan är en trygg plats.

"Jag har ett fantastiskt jobb. Jag känner att jag gör skillnad varje dag."

Anna Gill, rektor Fröslundaskolan

bra att få hjälp och stöttning på det egna språket för att förstå sammanhang och så, säger Anna Gill.

Arbetet med trygghet och struktur har också gett resultat. Från att ha legat i botten resultatmässigt jämfört med andra Eskilstunaskolor har man nu placerat sig i mitten. Ett mått är andelen elever som klarar godkänt i de ämnen som leder till gymnasiebehörighet. På bara tre år har den siffran höjts från 19 till 73 procent av eleverna i nionde klass. Lokala enkäter har också visat att föräldrar och elever upplever skolan som en trygg plats.

– Det är så klart lovande men vi är inte färdiga. Det är hårt arbete varje dag.

Omsättningen av elever är stor, framför allt beroende på utflyttning. Det är mycket sällan som lärarna får följa med en elev från förskoleklass till sexan, något man måste förhålla sig till.

Skolan har två byggnader, en för mellanstadiebyggnaden och en för lågstadiet.

Det var vid lågstadiet som den senaste skjutningen inträffade. En man i 20-årsåldern skadades efter att ha skjutits med flera skott.

– Personalen här gjorde alla rätt, och tog med barnen in i matsalen där man barrikaderade sig. Vår personal är modig. De vågar säga till de som inte hör hemma på skolan att gå därifrån. Det är viktigt att man har det modet, säger hon.

I ETT AV KLASSRUMMEN sitter eleverna och tittar på "Kronprinsen som försvann", årets julkalender i SVT.

– Sådant är viktigt. Här kan vi visa vad svenska barn tittar på och det blir en gemensam upplevelse. Vi försöker hitta sådana aktiviteter hela tiden. Det är också en del i att känna trygghet. Vi får som sagt inte glömma att de här barnen lever i en mycket otrygg miljö på fritiden. Skolan blir en trygg plats i en otrygg kontext, konstaterar Anna Gill. ■

Skolans ledord

- Vi använder vårdat språk, är trevliga och artiga mot varandra.
- Vi uppträder lugnt i skolans lokaler.
- Vi leker utan skojbråk.
- Vi stannar inom skolgårdens gränser när vi är utomhus.
- Vi låter leksaker stanna hemma.

Urban Fröberg målar allt från motorcyklar till brevlådor på fritiden, ofta eldsflammar, dödsallar och effektlacker. Innan jul packade han med sig sin utrustning till skolan för att måla tillsammans med några av Matfors ungdomar.

MOT HÖGRE BETYG – GENOM LACKEN

Det är onsdag kväll och på Matfors skola har ett 20-tal elever och representanter för epa-kulturen samlats för att måla sina epatraktorer, diskutera färgval, design och olika material.

Initiativtagare är skolans rektor Urban Fröberg, 57.

Text Håkan Söderberg Foto Mats Andersson

Han anställdes som rektor på skolan, en F-9-skola med cirka 650 elever, den 1 december 2022. Urban Fröberg hade ingen tidigare erfarenhet som lärare, men har varit rektor för en F-6-skola och har gått det statliga rektorsprogrammet. I övrigt är han utbildad på Krigshögskolan och efter ett antal militära uppdrag har han de senaste åren varit pressofficer och utbildningschef inom Försvarsmakten.

En ovanlig bakgrund för en skolledare men kanske kan erfarenheterna från försva-

För Urban Fröberg finns några grundbultar för att se till att fler elever uppnår sina resultat; få fler pojkar att plugga, fler pappor att engagera sig och få till ett bättre samarbete med BUP.

ret vara till nytta när han nu drar ut i strid som rektor. Det är nog lite så han ser på jobbet och han har lokaliserat ett par utmaningar att strida för; att få pojkar att plugga mer, att få pappor att engagera sig mer och att få psykiatrin, BUP, att bättra leveransen med betydligt kortare väntetider.

TILLBAKA på skolgården den här onsdagskvällen i december.

– Jag tror de uppskattade att hitta en ny arena att möta sin rektor på, i slitna arbetskläder och som en som vet hur man målar bilar. Men jag ville också passa på att prata om andra saker med dem, bland annat om betyg, säger han.

Många av pojkarna på Matfors nöjer sig att få betyget E. Med under kvällen var en 17-årig tidigare elev på skolan.

– Den tidigare eleven läser till bilplåtslagare. Han hade fått slita hund hela nian för att få de betyg som krävdes. Han ångrade att han inte pluggade lite till årskurserna innan. Det behövs ganska lite menade han för att man ska ha en bättre sits och jag tror att de som var där lyssnade, säger Urban Fröberg.

Att kommunicera och vara öppen är nyckeln för att utveckla skolan, menar han. Varje fredag levererar han sina fredagstan-
kar i ett brev till föräldrarna.

– Här kan jag skriva om något som är roligt, en klass som gjort bra ifrån sig. Men jag kan också ta upp saker som digitala kränkningar som vi har haft problem med. Det handlar om att inte ha beröringsskräck för något. Jag vill vara tydlig med att det här är något vi gör tillsammans, säger han.

Då ingår också papporna. Att få med dem i högre utsträckning är en annan

utmaning för Urban Fröberg.

– Jag tror jag kan dela med mig av min egen erfarenhet med två tonårssöner, säger han.

Ett annat problem han vill ägna sig åt är att påverka psykiatrin.

– Det är inte lätt att vara ung i dag, många mår dåligt. Och nu ser jag det som min uppgift att ändra på det. Vi kan inte låta elever misslyckas om och om igen. I dag kan det vara sex månaders väntetid innan man får en intervju och kanske ett och ett halvt år innan en utredning är på plats. Då kan man ha hunnit bli hemmasittare, även om skolan gör allt den kan. Så kan vi inte ha det.

HAN PÅPEKAR OCKSÅ att skolan inte är någon isolerad ö, utan den är en del av samhället. I Matfors finns ett trygghetsråd som sammanträder runt en gång i månaden. Här finns socialtjänst, lokal polis, lokala handlare med flera representerade.

– På rådet får vi en lägesbild. Jag vill inventera vår egen särart, hur ser Matforsstuket ut? Det är jätteviktigt, vi är ju i någon mening en byaskola och den är viktig för hela samhället.

Det är med andra ord ingen överdrift att påstå att Urban Fröberg fyller sina arbetsdagar. Men han har en positiv syn på sitt uppdrag.

– Det är ett svårt jobb men det är viktigt att ha roligt och varje dag sker det underverk. Och ibland har vi en tendens att inte prata så mycket om de kanske 99 procent av skolan som fungerar fint. Skolan är inte något som bara händer det är ju en planerad och reglerad verksamhet, säger Urban Fröberg. ■

"Ibland har vi en tendens att inte prata så mycket om de kanske 99 procent av skolan som fungerar fint."

Urban Fröberg

NU STARTAR EN NY UGU INSAMLING.

NI SOM ÄR MED I URVALET, VAR MED OCH PÅVERKA!

Under våren 2023 är det dags för en ny enkätinsamling inom den nationella databasen Utvärdering Genom Uppföljning (UGU). Elever födda 2010 som går i årskurs 6 ingår i detta urval tillsammans med lärare och vårdnadshavare. Som deltagare bidrar du till aktuell forskning och kunskap om svensk skola.

Var med och bidra till forskning om svensk skola!

FÖR ATT FÅ MER INFORMATION OCH ANMÄLA
DIG TILL VÅR WORKSHOP KONTAKTA NELIKA
KARIMI, SAMORDNARE
NELIKA.KARIMI@GU.SE
031 786 22 24

Uppdragsutbildning
KARLSTADS UNIVERSITETS UPPDRAGS AB

HEJ MÄLARDALEN!

Är du rektor i Mälardalen? Visste du att vi kommer till dig och arrangerar Rektorsprogrammet?

Den 15 mars är det dags att söka programmet inför hösten!

Ps. Om du inte är rektor i Mälardalen, är du också välkommen att söka programmet och då ses vi i Värmland för träffarna i programmet.

Vi har massor med mer kompetensutveckling också! Kolla in vår webbsida!

"Jag vill leda de vuxnas lärande"

För Anna Lund på Röllingbyskolan i Österåker finns bara lösningar, men hon måste också stanna upp och undvika "Alvedon-lösningar". Hon är nu aktuell med två böcker om hur man som rektor lyfter både arbetsmiljön och pedagogiken i skola och förskola.

Text Maja-Stina Skarstedt

Foto Anna Tärnhuvud

▶ Anna Lund jobbade som pedagogista och drev pedagogiskt utvecklingsarbete inom det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan. Hon kände då att hon ville jobba mer utifrån ett helhetsuppdrag där arbetsmiljön och pedagogik är i symbios – och ha mandat att leda det arbetet.

– När dessa områden samverkar kan vi nå en hög kvalitet för barnen. Det krävs att du jobbar på operativ och strategisk nivå och har lite mer av ett helikopterperspektiv. Jag ville leda de vuxnas lärande och få ihop arbetsmiljö- och utvecklingsfrågor. Jag ville säkerställa att vi rör i land båda två på ett kvalitativt sätt, berättar hon.

HON HAR SEDAN 2015 arbetat som skolledare och 2017 blev hon in i rektorsrollen. I dag arbetar Anna Lund som rektor på Röllingbyskolan, en F–6-skola i Österåkers kommun. ▶

Anna Lund

Ålder: 40 år.

Bor: Åkersberga.

Familj: Tre barn, man och två hundar.

Rektor på: Röllingbyskolan, en F-6-skola i Österåkers kommun.

Fritid: Driver eget företag, Leda Lärande, föreläser och författar böcker. Umgås och tränar med familjen, promenerar med hundarna och bygger hus.

Böcker: "Att leda en lärande förskola" och "Reflektion som motor i förskolans arbete", båda utgivna 2022.

På gång: Ny bok inom ämnet lärmiljöer och undervisning som kommer 2023.

Finns på Instagram som:
@rektor_anna

Därför älskar jag att vara rektor: "Jag får möjlighet att göra skillnad på riktigt för både barn och ungdomar och kan påverka fler."

Anna Lund är rektorn som gärna "drar i handbromsen": "För att verkligen förstå de grundläggande problemen. Det är lätt att hoppa in i ett ekorrhjul och bara göra en massa snabba saker. Men det gäller att stanna upp också. Jag vill vara en ledare att dryfta både svårigheter och framgångar med."

"Jag vill att det är tydligt att medarbetarna vet var jag står, att jag är inlyssnande på riktigt."

För Anna Lund är kulturbyggande viktigt när du som chef ska lyckas skapa både en god arbetsmiljö för lärarna och barnskötarna samtidigt som du skapar en bra miljö för barnen.

– Det är avgörande att ha klart för sig vem vi är här för och hur vi kan säkerställa barns rätt till likvärdig hög kvalitet. Vi måste skapa förutsättningar i arbetsmiljön för att organisationen ska utvecklas och frodas. Det handlar bland annat om tydlighet i roller, ansvar och uppdrag och när exempelvis personalen upplever stress måste vi undersöka det grundläggande problemet. Det är som en klok kollega sa: "Vi ska inte ha Alvedon-lösningar." Att ge Alvedon och så efter sex timmar är problemet tillbaka.

För Anna Lund finns inga problem som inte har en lösning. Men hon vill inte hasta in i lösningar utan att göra en analys av det som ligger framför henne där också förståelse är en grundpelare. Och hon tycker att

man som rektor behöver vara tydlig i det – och vara normkreativ:

– Det finns så många normer om hur saker är och borde fungera i förskola och skola – "det sitter i väggarna", säger man och gör saker för att man alltid gjort så. Men vem säger att vi behöver göra så framöver? Varje situation är unik och man behöver utgå från sitt sammanhang.

UTÖVER ARBETET PÅ Röllingbyskolan driver hon sitt eget företag Leda Lärande där hon föreläser om ledarskap och utvecklingsfrågor inom skolväsendet. Hon skriver även böcker – två gavs ut under 2022 och en ny bok är på gång under 2023.

– Jag hade nog aldrig kunnat göra det här i början av min karriär. Men allt eftersom tiden går bygger jag på min verktygslåda i framgångsrikt ledarskap. Tidsmässigt gäller det att ha en struktur för sig själv och sin organisation. Det är lätt att lägga ner otaliga arbetstimmar men ändå inte nå resultat. Det handlar om att göra rätt saker i rätt tid för att få den effekt man önskar.

Föreläsningar gör Anna oftast under kvällstid, digitalt, eller tar ut en semesterdag om det är på dagtid.

– Jag har två skolchefer i min kommun som ser det jag gör som väldigt positivt i organisationen då det också bringar energi och kunskap in i vårt sammanhang.

ANNA LUND SER att hennes tidigare roll som pedagogista har stärkt hennes roll som rektor.

– Jag var en nagel i ögat för att hela tiden hitta nya sätt, problematisera, analysera och leda nästa steg i utvecklingsarbetet.

Som rektor hoppas hon uppfattas som engagerad, en inspiratör, möjliggörare och att hon är fokuserad på uppdraget.

– Jag vill att det är tydligt att medarbetarna vet var jag står, att jag är inlyssnande på riktigt och att jag vågar vara bekväm i det obekväma. Att "Anna inger ett lugn och upplevs tryggt i sin roll och i ledarskapet". ■

ANNAS 7 TIPS

1. Forma din egen ledarskapsfilosofi och kommunicera den i organisationen.
2. Lägg större kraft och tid på kulturbärande frågor framför rena praktiska strukturfrågor. Det är hur vi arbetar som är kärnan.
3. Våga vara sårbar, visa att det är okej att göra misstag som ledare och att du tar steg för att lära dig nya saker.
4. Var en visionär.
5. Var den tryggaste i rummet i alla lägen.
6. Visa att alla delar och områden i en organisation är lika viktiga. Allt är i symbios.
7. Avsätt tid för dig själv, för reflektion och spegla hur du uppfattas av andra.

Utbildningsmaterial
åk 4–9 och gymnasiet

ÄR DET DELBART?

Om att ta, ha och
dela nakenbilder

*"Det är ett mycket viktigt
material som polisen tagit fram.
Vi tar upp det vid terminsstart,
visar filmen och diskuterar
tillsammans med eleverna."*

Lärare årskurs 7

polisen.se/delbart
polismuseet.se/skola

Polisen

Uppdragsutbildning

KARLSTADS UNIVERSITETS UPPDRAGS AB

HEJ SKOLLEDARE!

Vill du kompetensutveckla dina lärare? Visste du att
Karlstads universitet kan komma till din kommun och
genomföra kurser, föreläsningar och längre utbildningar?

Förutom Lärarlyftet och kurser för förskolan har
vi ett Utvecklingsprogram för skolutvecklare
och en Akademi för kulturskolor som du kan
läsa mer om på webben.

Kontakta mig så kan vi skraddarsy åt er!

[KAU.SE/UPPDAGSUTBILDNING](https://kau.se/uppdagsutbildning)

3 rektorer svarar

- 1 Vad ser du mest fram emot under vårterminen 2023?
- 2 Vilken blir din största utmaning 2023?
- 3 Vad står högst upp på önskelistan för att du ska kunna genomföra dina planer?

Text Sten Feldreich

Ingrid Stenvall
Rektor Östra skolan (F-6)
Falun

Jörgen Norman
Enhetsrektor Celsiusskolan
Uppsala

Lena Brännholm
Rektor för förskolorna Spiken,
Stjärnan och Fågelgränd, Sundsvall

1: Jag ser fram emot en vår med personal som är frisk och att vi gemensamt fortsätter att arbeta mot våra två mål: Elevers hundra procentiga måluppfyllelse och hundra procent trygghet.

1: Celsiusskolan är Sveriges största idrottsgymnasium och till våren 2023 ser jag mest fram mot att föra över all skolans specialidrott helt i kommunal regi. Alla idrotterna på skolan har sedan länge arrangerats på entreprenad av Riksidrottsförbundets utbildningsdel Sisu Uppland, men från 1 juli 2023 ska hela verksamheten alltså tas om hand av oss på Celsiusskolan.

1: Att vi lokalt blir en gemensam facklig styrelse där vi tillsammans kan diskutera de frågor vi behöver driva gentemot vår arbetsgivare. Nu kan vi verkligen använda uttrycket "alla skolledare" när vi för fram våra argument. Arbetsgivaren kan inte längre svara "fast så säger inte det andra förbundet".

2: Att vi förhoppningsvis klarar oss från pandemier så att alla anställda kan vara på plats, att varje elev får rätt anpassning i skolan i syfte av att nå sitt bästa jag och att personal stannar länge på arbetsplatsen. Om vi klarar dessa utmaningar kan mer tid gå åt till pedagogiskt utvecklingsarbete.

2: Den är naturligtvis kopplad till ovanstående och jag hoppas att få till en så sömlös övergång att ingen intressent kommer att märka någon skillnad mot tidigare år. Det vill säga att "business as usual" ska fortsätta råda.

2: Vi är två olika kulturer i de olika tidigare förbunden som ska mötas och hitta former och arbetssätt som passar alla, eller i alla fall majoriteten av oss. För Lärarförbundet Skolledares tidigare medlemmar handlar det också om att anpassa sig till en annan ekonomi. Kommer till exempel vår fantastiska kursverksamhet att kunna fortsätta som tidigare?

3: Frisk personal, gemensamt fokus på hundra procentig måluppfyllelse och hundra procent trygghet för elever. Samt kloka beslut från våra politiker!

3: Att ovanstående stora projekt går att genomföra utan större störningar och att Uppsala kommun fortsätter satsa på att ge idrottande ungdomar från när och fjärran ypperliga möjligheter att kombinera gymnasiestudier med idrott på hög nivå.

3: Tid! Som vanligt så är det skolledarnas dilemma att det finns så mycket att göra men tiden räcker inte till. För övrigt så tror jag att ett bra stöd från vårt kansli blir viktigt och att det finns tjänstemän i alla distrikt.

VI FÖRMEDLAR OCH HYR UT SVERIGES VIKTIGASTE CHEFER

Många av våra skolledare är mellan 65 och 70 år vilket förutom erfarenhet och legitimitet innebär lägre arbetsgivaravgifter (en tredjedel) och ibland noll kronor i tjänstepension. Vi har mängder av referensuppdrag från kommuner och friskolor över hela Sverige.

VILL DU VETA MER KONTAKTA:

Jonas Berkling, 0709-20 23 33, www.rektorspoolen.se

RektorsPoolen
SVERIGES VIKTIGASTE CHEFER

Reggio Emilia Institutet

VÅRENS DIGITALA & ANALOGA PROGRAM

Det finns många nyheter i Reggio Emilia Institutets digitala och analoga program. Besök vår hemsida för att anmäla er. Där hittar ni även information om våra uppdragsutbildningar, litteratur, vår tidning Modern Barndom och mycket annat.

Välkomna till oss!

www.reggioemilia.se

Vi snackar om ...

Fågelholks-SM, behörighet, elevfrånvaro och moderna språk.
Det är några av skolfrågorna det snackas om just nu.

Text Håkan Söderberg

► Många rektorer saknar tillräcklig förståelse för ämnet moderna språks karaktär, vilket leder till att språkämnena inte får tillräckligt bra förutsättningar, enligt en undersökning av Skolinspektionen.

172

dagar från årsskiftet har skolminister Lotta Edholm på sig för en ny lagstiftning om insyn hos enskilda huvudmän. Det anser **Linnea Lindquist**, rektor och debattör i ett inlägg i Altinget.

"Omfattande frånvaro kan få svåra konsekvenser för elever, både på kort och lång sikt. Skolan behöver därför arbeta systematiskt med att främja närvaron."

Undervisningsrådet Tove Briell om att Skolverket nu tagit fram rekommendationer till skolhuvudmän, rektorer, lärare och person.

► Dagens gymnasieelever i årskurs tre har dålig koll på hur rättsstaten fungerar, visar en rapport från Stiftelsen rättsfonden. Majoriteten tror att folkvalda politiker kan straffa en domare som de anser ha dömt fel, exempelvis.

DAGS FÖR "SM I FÅGELHOLK"!

► Bilder på elevernas fågelholkar ska laddas upp på Naturvårdsföreningens hemsida senast den 10 februari.

Jobb

► Projektet "Samverkan för bästa skola" blev vändpunkten för Klingsborgsskolan i Norrköping. Sedan 2018 har de mer än fördubblat antalet elever med gymnasiebehörighet.

Källa: Folkbladet

"Vi ska se hur stora förändringar i skollagen som krävs för att det ska vara genomförbart, eller om det är så att vi först behöver tillsätta en statlig utredning."

Skolminister Lotta Edholm i en intervju med SVT om kraven på ett nationellt frånvaroregister för att komma till rätta med hemmasittare.

Fritid

Intressant

VA?

Strömma
film direkt till
klassrummet

FILMOCHSKOLA
en del av Swedish Film

Prisförfrågan

Vi hjälper er med att räkna
ut bästa möjliga pris för er
verksamhet. För prisförfrågan
använd gärna QR-koden för att besöka:
www.filmochskola.se/prisforfragan

Apstjärnan ©2021 SF Studios I Bamse och vulkanön
©2021 Nordisk Film I Blod och tårar ©2021 Folkets Bio
Comedy Queen ©2022 FLX Feature AB I Dating Amber
©2020 Lucky Dogs I Dinolabbet – Säsong 2 ©2020
SVT I Dolda tillgångar ©2017 20th Century Fox I Från
asatro till kristendom ©2020 SVT I Jag är muslim
©2017 SVT I Lill-Zlatan och morbror Raring ©2022
ScandinavianFilm Distribution I Muminpappans
bravader ©2021 Njutafilms I Pettson och Findus
©2019 SF Studios International I På väg till skolan
©2013 Njutafilms I Utvandran ©2021 SF Studios

Evolution enligt Lgr-22

Evolution och anpassningar till naturen.
Distanskurs i tre delar med start 13 mars.

- Deltagarbetyg 9,5/10
- För lärare i årskurs 4-6
- Omfattning 7,5 timmar
- Pris 950 kr per deltagare

Sista anmälningsdag 6 mars

Begränsat antal platser

Anmäl via QR-koden

"Mycket bra kurs med många bra och intressanta övningar.
Bra upplägg med både självstudier, diskussioner och föreläsning.
STORT TACK!! Ni är bäst!" / Deltagare från kursen HT - 22

**NATURHISTORISKA
RIKSMUSEET**

NATURHISTORISKA RIKSMUSEET • FORSKAR, BEVARAR OCH FÖRKLARAR • NRM.SE

Lisbeth Lundahl har undersökt hur elever från introduktionsprogrammen kan lyckas bättre.

VÅR FORSKNING

REKTORNS BETYDELSE FÖR ATT FÅ FLER ELEVER ATT LYCKAS

Steget från ett introduktionsprogram till ett nationellt program är för stort. Utbildningarna behöver förändras, flätas samman och bli mer flexibla för att fler elever ska lyckas. Den slutsatsen drar forskarna Lisbeth Lundahl och Åsa Sundelin.

Text Lenita Järlhage Foto Petter Arvidsson

En forskargrupp med professor Lisbeth Lundahl vid Umeå universitet i spetsen har sedan 2018 försökt hitta svar på hur man kan öka elevers möjligheter att komma vidare i utbildning och arbete när de inte har fullständiga betyg från grundskolan. De har också undersökt vilket stöd som behövs för att ungdomarna ska bli behöriga.

Forskningen visar att inläringen på introduktionsprogrammen (IM) i hög grad kombineras med ett socialt och emotionellt stöd. Eleverna upplever att det är en stor hjälp för att komma vidare i studierna.

Aktiva och engagerade skolledare lyfts fram som betydelsefulla i arbetet. Forskningen visar också att landsortskommuner lyckas bättre, trots sämre förutsättningar, än pendlingskommuner i storstadsområdena med att slussa vidare ungdomarna från IM till att lämna gymnasiet med examen eller studiebevis.

– Det är ett förvånande resultat, säger Lisbeth Lundahl.

Forskarnas fokus har legat på att titta närmare på hur de två största introduktionsprogrammen "individuellt alternativ" och "språkintrödn" fungerar i olika kommuntyper.

TOTALT SAKNADE 18 000 niondeklassare behörighet att söka till ett nationellt gymnasieprogram efter vårterminen 2022. Det motsvarar cirka 15 procent av en årskull nior, enligt Skolverkets senaste statistik.

– Vi ser tydligt att elever som inte blir

”Även om en elev uppnår gränsen och blir behörig till ett nationellt program så räcker det inte alltid för att de ska klara utbildningen.

Lisbeth Lundahl, forskare vid
Umeå universitet.

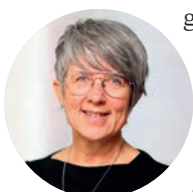

behöriga till ett nationellt program känner sig starkt stigmatiserade. Det skapar en utanförskapskänsla. Elever kan uttrycka att det är "värre än döden" att bli hänvisade till introduktionsprogram, säger Åsa Sundelin, universitetslektor som med-verkar i forskningsprojektet.

Elever som hänvisas till individuellt alternativ har ofta årtal av skolmisslyckande bakom sig som kan böttna i problem som neuropsykiatriska diagnoser, frånvaro eller mobbning som gjort att de byggt upp en stark aversion mot skolan.

För nyanlända elever på språkintrouktion handlar det om att de behöver få kunskaper i svenska och komplettera sina tidigare studier och betyg. De är ofta mer motiverade att studera, enligt forskarna.

STUDIE- OCH YRKESVÅGLEDARE (SYV) och lärare på grundskolorna lägger mycket tid på att försöka motivera eleverna att gå vidare till ett IM. Nyanlända elever, som ska börja på språkintrouktion, är ofta mindre kritiska än elever som hänvisas till individuellt alternativ. De accepterar att de behöver kunskaper i svenska för att klara ett nationellt gymnasieprogram.

Åsa Sundelin

Skolorna har försökt dämpa elevernas oro över att börja på ett introduktionsprogram genom exempelvis studiebesök eller obligatorisk sommarskola. När eleverna väl börjar trivs majoriteten även om de haft ett starkt motstånd innan. De uppskattar att gå i mindre klasser där de får stöd och möter förståelse från lärare.

Åsa Sundelin beskriver IM som en vändpunkt för många elever. Forskarna anser dock att om fler elever ska ha förutsättningar att gå vidare till ett nationellt gymnasieprogram, så behöver stödet där förändras.

– Våra uppföljningsintervjuer visade att övergången till ett nationellt program blev besvärlig för många elever, säger Åsa Sundelin.

ELEVER PÅ INTRODUKTIONSPROGRAM

ska, enligt styrdokumentet, ha möjlighet att läsa kurser parallellt på nationella program men det sker i praktiken sällan. Skålen kan vara platsbrist eller schematekniska svårigheter, i synnerhet om programmen inte finns på samma gymnasieskola.

Lisbeth Lundahl konstaterar att de nationella programmen och IM i dagsläget ofta går i parallella stuprör. De nationella

programmen på gymnasiet är utformade för elever som är relativt självgående.

– Även om en elev på individuellt alternativ uppnår gränsen och blir behörig till ett nationellt program så räcker det inte alltid för att de ska klara utbildningen, säger Lisbeth Lundahl.

De nationella programmen behöver göras mer flexibla, individualiseras mer och erbjuda bättre stöd. Elever på IM bör också slussas in mer systematiskt på de nationella programmen och läsa utvalda kurser tillsammans med kamrater där.

– Börjar man räkna på vad det kostar att inte sätta in stöd på de nationella programmen, särskilt ur ett långsiktigt perspektiv, så tjänar man väldigt mycket på att se till att de här eleverna blir klara med sin gymnasieutbildning, säger Lisbeth Lundahl.

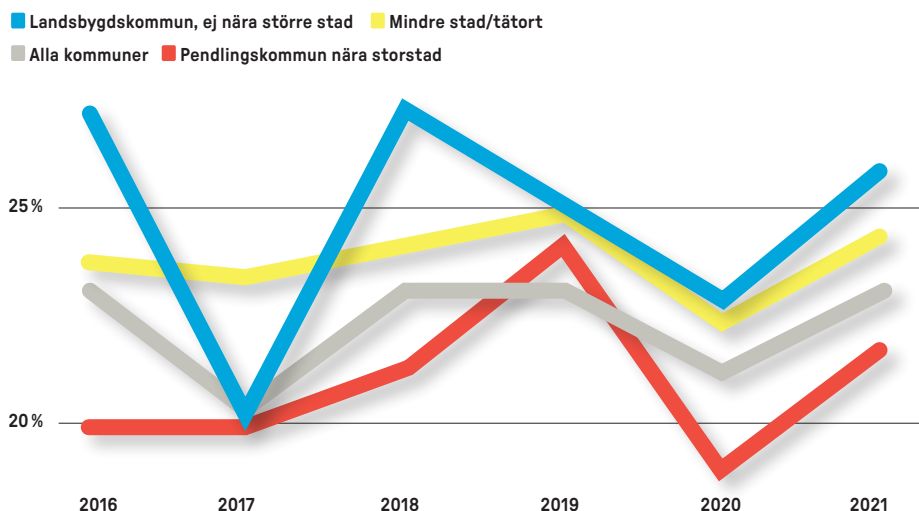
DET FINNS stora skillnader mellan hur många elever i kommunerna som tar sig vidare till de nationella programmen och avslutar studierna med gymnasieexamen eller studiebevis.

Av de tre kommungrupper som forskarna undersökt klarade sig eleverna på introduktionsprogram i landsbygdskommunerna bäst under åren 2016 till 2021 med undantag för år 2017. Eleverna i pend-

LANDSBYGDSKommuner LYCKAS BÄST

Figuren visar andel av eleverna som börjat på ett introduktionsprogram och som lämnar gymnasieskolan med examen eller studiebevis inom fyra år. Allra bäst går det för elever i kommuner på landsbygden.

Källa: KOLADA

lingskommunerna uppnådde i lägst grad gymnasieexamen eller studiebevis.

– Det var lite förvånande eftersom landsbygdskommunerna har betydligt sämre förutsättningar med färre behöriga lärare och ofta sämre ekonomi. De tog också emot en stor andel av de nyanlända ungdomarna som kom 2015 vilket var en stor utmaning, säger hon.

En hypotes som Lisbeth Lundahl lyfter är att skolorna ofta ligger närmare varandra geografiskt i landsbygdskommunerna, en annan att de är mer angelägna om att ta vara på sina ungdomar.

– Man har inte råd att strunta i ungdomarna utan ser dem som en potentiell resurs, säger Lisbeth Lundahl.

Hon pekar ut fler skäl som kan bidra till att eleverna i pendlingskommunerna klarar sig sämre:

► Mångfalden av utbildningar och större geografiska avstånd mellan skolorna försvårar överlämnandet mellan grundskola och gymnasieskola.

► Personalen har svårt att få den information de behöver om eleverna.

Landsbygdskommuner har ofta en mer personlig överlämning och eleverna riskerar i lägre grad att hamna mellan stolarna.

BETYDLIGT FÄRRE AV SYV:arna och de programansvariga för introduktionsprogrammen i pendlingskommunerna svarade i en enkät att de hade skollledningens aktiva stöd i sitt arbete än i de andra kommuntyperna.

– Bara 65 procent av personalen upplevde det i pendlingskommunerna i jämförelse med att närmare 90 procent ansåg att de hade skollledningens aktiva stöd i de andra kommuntyperna, säger Lisbeth Lundahl.

Även i fallstudierna i sex kommuner betonade man att skollledningarna har en viktig roll. Lärarna och vägledarna ansåg att det var viktigt med en aktiv och stödjande skollledning, samt en informerad skollledning som satte upp en viss struktur, samtidigt som man lät personalen ha en viss professionell autonomi.

De skärpta behörighetskraven till gymnasieskolan som infördes av den dåvarande, borgerliga regeringen i samband med gymnasiereformen 2011 har fått stora konsekvenser för Sveriges elever.

– Att man har höjt antalet betyg som eleverna ska vara behöriga i till de nationella programmen har starkt påverkat att många inte tar sig vidare till de nationella programmen. Där ligger vi högt i jämförelse med andra län, säger Lisbeth Lundahl. ■

Ny forskning

Forskningsprojektet: Att komma vidare. Unga på introduktionsprogram och stödet för att finna framtidsvägar.

Projektsansvarig: Lisbeth Lundahl, professor vid institutionen för tillämpad utbildningsvetenskap vid Umeå universitet.

I forskargruppen vid Umeå universitet ingår: docent Per-Åke Rosvall, docent Joakim Lindgren och doktorand Jonna Linde. Medverkar gör också Åsa Sundelin, universitetslektor vid institutionen för pedagogik och didaktik vid Stockholms universitet.

Tid: 2018 – 2022.

Publicering: Flera vetenskapliga artiklar har publicerats på engelska, senare i vår kommer en bok på svenska ut på Studentlitteratur.

Så här har forskarna gått till väga

► Forskarna har riktat in sig på hur två av de fyra introduktionsprogrammen fungerar, Språkinstruktion och Individuellt alternativ.

► Forskningen har gjorts i tre typer av kommuner: pendlingskommuner nära storstad, mindre stad/tätort mellan 15 000 och 40 000 invånare och landsbygdskommuner.

► Forskningen bygger på en enkätundersökning med frågor till rektorer, programansvariga och studie- och yrkesvägledare med ansvar för introduktionsprogrammen. Enkäten har skickats till 103 kommuner. Svarsfrekvensen var 90 procent.

► Fördjupningsstudier har även gjorts i sex kommuner av samma kommuntyper. Där har forskarna gjort observationer och intervjuat närmare 160 skolledare, studie- och yrkesvägledare, lärare och elever samt lokala beslutsfattare.

NYA FÖRBUNDET PÅ PLATS

Ända sedan Matz Nilsson valdes till förbundsordförande för Sveriges Skolledarförbund har han burit på visionen att samla alla skolledare i ett enda förbund.

Nu, när det tio år efter ordförandevalet har blivit verklighet, låter det nästan lite högtidligt när han pratar om det just nybildade fackförbundet Sveriges Skolledare.

– Det här är en historisk möjlighet att skapa något helt nytt. En stark röst som definitivt kommer att göra skillnad både nationellt och lokalt, säger Matz Nilsson.

Text Urban Tjernberg

A portrait of Matz Nilsson, a middle-aged man with short, light brown hair, smiling slightly. He is wearing a dark blue blazer over a white button-down shirt. His arms are crossed, and a chronograph watch with a metal link bracelet is visible on his left wrist. The background is a plain, light grey.

"Det här är
en historisk
möjlighet att
skapa något
helt nytt."

Matz Nilsson

Matz Nilsson
delar ordförande-
skapet med Ann-
Charlotte Gavelin
Rydman.

"Skolledare måste vara ett attraktivt yrkesval."

Ann-Charlotte Gavelin Rydman

FACKEN INOM UTBILDNING

Parallellt med att Sveriges Skolledarförbund och Lärarförbundet Skolledare gick ihop till Sveriges Skolledare bildade också Lärarförbundet och Lärarnas Riksförbund det nya förbundet Sveriges Lärare.

I en gemensam arbetsgrupp, "Facken inom utbildning", kommer de två förbunden, med tillsammans omkring 330 000 medlemmar, att arbeta med en lång rad målsättningar.

Bland annat:

- ▶ att ett yrkesliv som lärare eller skolledare ska löna sig ur ett livslönesperspektiv. Lönen måste spegla det ansvar och den komplexitet som uppdragen innebär.

- ▶ att lagar och kollektivavtal måste säkra förutsättningar för balans mellan arbetsuppgifter och arbetstid. Lärare och skolledares kärnuppgift runt undervisningen måste värnas.

- ▶ att staten tar över huvudansvaret för finansiering, resursfördelning och likvärdighet i hela skolväsendet samt säkrar öppenhet och insyn. Staten måste också öka sin styrning av skolväsendet genom att bland annat regionalisera skolmyndigheterna.

- ▶ att finansieringssystemet förändras genom en lägre skolpeng som ersätter friskolor efter deras faktiska uppdrag och/eller att en klassbaserad finansiering ersätter dagens elevpengsystem.

- ▶ att skattepengar avsatta för en likvärdig och kvalitativ skola ska användas till att möta de behov som finns i skolan. Vinster och marknadsskola ska fasas ut och till dess detta är genomfört ska eventuell vinst återinvesteras i verksamheten. Aktiebolag är inte en långsiktigt hållbar driftsform för att driva skolverksamhet.

▶ Efter avsiktsförklaringar, extrakongresser, medlemsomröstningar och inriktningsdokument har Lärarförbundet

Skolledare och Sveriges Skolledarförbund förenats i Sveriges Skolledare, som officiellt bildades 1 januari i år. Ett förbund med omkring 17 000 medlemmar från förskola till högskola – det största chefsförbundet inom Saco.

– Varför konkurrera och tala med två röster? Det finns ju mycket mer som förenar oss än skiljer oss åt, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman, tidigare ordförande i Lärarförbundet Skolledare och som nu tillsammans med Matz Nilsson bildar den ordförandeduo som ska styra det nya förbundet enligt de övergångsregler som tagits fram av förbunden.

Vid den första kongressen i maj 2024 ska en ordförande och förbundsstyrelsen utses. Strax därefter ska också den sista kongressen för Sveriges Skolledarförbund hållas.

– Men det är enbart ett skal och styrt av stadgarna. Vi jobbar redan nu som det nya förbundet, säger Matz Nilsson.

Så hur ska medlemmarna märka skillnad att det nu är ett förbund?

– Först och främst att vi blir en enda stark röst som kommer att ha mer styrka och kraft. Vi kommer att kunna vara mycket mer handlingskraftiga både nationellt och lokalt, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman.

SAMMANSLAGNINGEN OCH SKAPANDET

av den nya organisationen har, enligt de båda ordförandena, gått smidigt och haft stort stöd bland medlemmarna.

– Alla undersökningar har visat på positiv inställning. Många, inte minst lokalt, har undrat varför vi är två förbund som driver liknande frågor. Det ändrar vi på nu, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman.

En kanslichef är redan tillsatt, stora delar

av organisationen finns på plats, flera lokalföreningar är redan i gång och det delade ordförandeskapet kommer enligt Matz Nilsson att hanteras "prestigelöst".

– Redan första gången vi träffades bestämde vi att lägga all prestige åt sidan. Man ger och tar, lyssnar av, diskuterar och kompromissar där det behövs. Bygger man ett helt nytt förbund ska man naturligtvis inte skapa några motsättningar, säger Matz Nilsson.

Vem som sköter vilka frågor avgörs enligt veckoplaneringen.

– Vi löser det som kommer upp gemensamt och efter hand, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman.

I DET SÅ KALLADE inriktningsdokumentet finns en lång kravlista men både Matz Nilsson och Ann-Charlotte Gavelin Rydman är ense om de viktigaste prioriteringarna för det nya förbundet.

1. Att få fäste i den nationella skolpolitiken

– Vi måste få politiker att förstå att en investering i skolans ledarskap är avgörande för framtiden. Den stora omsättningen bland skolledare, högst i OECD, påverkar både skolan och våra barn. Politikerna har hittills varit tondöva för det, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman.

2. Att lokalföreningarna stärks

– Vi har besökt ett 20-tal platser under hösten och kommer att fortsätta vår turné under våren och ända fram till kongressen. Det finns nu mycket större kraft i lokalföreningarna som ger möjlighet att få gehör hos kommunpolitiker, säger Matz Nilsson.

3. Förbättra arbetsvillkor och lön

– Att förbättra skolledarnas arbetsmiljö, löner och inflytande så att det motsvarar det komplexa viktiga samhällsuppdrag som de har. Skolledare måste vara ett attraktivt hållbart karriärval, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman. ■

Så här förändras det för dig

Hur kan skolledare få stöd och hjälp i fackliga frågor inom förbundet Sveriges Skolledare?

– Det enkla svaret är att rådgivning från förbundets chefsrådgivare finns ett telefonsamtal bort, men lokalföreningarna kommer få en fortsatt viktig roll i det nya förbundet, säger Björn Hareland, senior rådgivare Sveriges Skolledare.

Text Lenita Jällhage

▶ Lärarförbundet Skolledare och Sveriges Skolledarförbund har formellt slagits samman i det nya förbundet Sveriges Skolledare från den 1 januari i år.

I praktiken kommer det fackliga arbetet att påverkas av en del övergångsregler.

De elva regionkontoren som funnits inom Lärarförbundet och motsvarigheten, distrikten, som funnits inom Sveriges Skolledarförbund kommer inte finnas kvar.

– Regionkontoren servar inte längre skolledare men det finns vägledning kring var du ska vända dig ifall du ringer på de gamla telefonnumren. Distrikten kommer att finnas kvar som längst fram till årsmötet i maj i år, säger Björn Hareland.

Förbundets lokalföreningar i kommunerna kommer alltjämt få en viktig roll. I dagsläget finns det fackliga med förtroendeuppdrag dit skolledare kan vända sig

för stöd och råd i 215 av 290 kommuner. Senast 1 juli 2023 räknar förbundet med att de fackliga förtroendeuppdragen ska vara tillsatta i de lokala föreningarna.

Alla medlemmar som har sin anställning inom en kommun, oavsett huvudman, utgör tillsammans en lokalförening.

De som arbetar inom ett företag, koncern eller statlig verksamhet kan tillsammans ansöka hos förbundsstyrelsen om att inrätta en riksförening och tillhör då den i stället för en lokalförening.

Alla skolledare kan dock ringa till den nya centrala rådgivningen där det finns chefsrådgivare som svarar på frågor om du behöver stöd eller råd under kontorstid. ■

Som medlem kan du vända dig till förbundet via telefon eller via hemsidan – på medlemsidorna i detta nummer hittar du kontaktuppgifter dit.

"Lokalföreningarna får en fortsatt viktig roll."

Björn Hareland

↓ SÅ HÄR FUNGERAR SVERIGES SKOLLEDARE PÅ RIKSNIVÅ

Styrelsen med ordförandena

Ann-Charlotte Gavelin Rydman och Matz Nilsson kommer under förbundets första år att dela på ordförandeskapet i Sveriges Skolledare fram till den första ordinarie kongressen i maj 2024. I styrelsen för det nya förbundet kommer ordförandena leda verksamheten tillsammans med 20 ledamöter och dubbla 1:e och 2:e vice ordförande fram till kongressen.

Förbundsråden

Mellan kongresserna möts ett förbundsråd, som består av drygt halva kongressens ledamöter. De träffas en gång om året och är rådgivande till förbundsstyrelsen.

Kongressen

Det högsta beslutande organet i förbundet är kongressen, som genomförs vart fjärde år. Till kongressen utses 75 ombud av förbundets yrkesverksamma medlemmar. De utses av valkretsar utifrån andelen av yrkesverksamma medlemmar. Kongressen väljer vilka som ska sitta i förbundsstyrelsen, revisorer och valberedning. Ledamöterna beslutar också om en verksamhetsplan för den kommande perioden.

Välkommen till din nya sajt

Från och med den 24 januari kan du ta del av de senaste nyheterna som rör skola och skolläda via vår sajt.

skolledaren.se

SENASTE NYHETERNA

Politik, reportage, nyheter, porträtt och tips – det hittar du bland annat på vår sajt.

HETASTE DEBATTERNA

Tyck till, diskutera eller följ debatten om skolan.

LEDARSKAP I FOKUS

Vilka utmaningar står skolläda inför och vad är på gång just nu?

Halvering av stödet signal om ny kulturpolitik

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET Det extra statliga stödet till kulturskolan halveras, från 200 miljoner till 100 miljoner. Däremot görs en satsning på speciallärare, men den har också mött kritik. Vi har pratat med två skolläda om deras tankar om förändringarna.

Från Abisko till Aleppo, Malvik till Mumbai, Trelleborg till Tigray, Sundsvall till Syrien, Kalmar till Katmandu.

Några timmar av din tid kan förändra en annan människas liv, här hemma eller på andra sidan jorden. Ett sålt second hand-plagg kan bli nödhjälp, en svensklektion kan leda till ett jobb, och ditt stöd vid en kris kan göra hela skillnaden för en drabbad.

Bli en del av vår värld – se vilka frivilliguppdrag som finns just nu nära dig.

Svenska Röda Korset

Bli volontär!

rodakorset.se/engagera-dig

REKTOR MARIANNE:

"JAG VISSTE ATT KARENS MISSBRUK HADE TAGIT ÖVERHANDEN"

Rektorn Mariannes medarbetare Karen led av ett alkoholmissbruk. Vi reder ut vad man som chef är skyldig att – och kan – göra för att hjälpa en missbrukande kollega.

Text Lenita Jällhage Illustration Ricardo Tomás

▶ Jag misstänkte att något inte stod rätt till när min medarbetare Karen började sjukskriva sig allt oftare på måndagar. Hon hade alltid skött sitt arbete på skolan med den äran och var en högrepresterare som anställd.

Karen mejlade olika förklaringar till varför hon sjukskrev sig, en del kändes märkliga. Oftast hade hon ramlat eller slagit i någonting när hon kom till skolan med blåmärken. Någon gång hade hon fått ont efter en bilrock. Ibland var det barnen som behövde vård.

Det kändes som allt plötsligt drabbade henne. Av omsorg bokade jag, i samråd med Karen, ett besök hos företagshälsovården. Jag flaggade för företagshälsovården att jag misstänkte ett eventuellt missbruk.

Efter hälsokontroll, samtal och provtagning stod det klart att Karen hade alkoholproblem.

Det blev jullov. Karen sa att hon ville lösa problemen själv. Efter ledigheten hävdade hon att allt var i sin ordning – men det var det inte.

En bit in i terminen kontaktade Karen mig och bad om hjälp, läget var allvarligt.

Det blev ett nytt besök hos företagshälsovården. Det slutade med en överens-

"Jag hamnar i ett dilemma när jag som chef vill vara stöttande, samtidigt som jag inser att bästa stödet är att vara hård."

kommelse mellan Karen och företagshälsovården att hon måste gå i behandling under minst ett år. Hon var också tvungen att lämna prover och medgav att jag fick ta del av provsvaren. Om överenskommelsen inte sköttes i samråd med sjukvården så klargjorde jag att det kunde bli frågan om uppsägning, enligt LAS.

Det kändes svårt, i ett sådant läge, att som chef prata om en eventuell uppsägning med en medarbetare som faktiskt var sjuk av sitt missbruk. Jag förstod hennes svårigheter och ömmade för Karen som är både duktig, öppen och ärlig. Samtidigt visste jag att missbruket hade tagit överhanden och att jag inte kunde vara godtrogen. Det fanns en risk att hon skulle trilla tillbaka i missbruket och då kanske hon inte skulle tala sanning utan försöka dölja det.

JAG INSÅG ATT den bästa hjälp jag kunde ge var att vara väldigt tydlig och väldigt hård med att det var nolltolerans som gällde och trycka på att vi hade en överenskommelse.

På ett personligt plan har jag har en tendens att vilja hjälpa till lite för mycket. Vid ett tillfälle, när Karen inte blev inlagd för vård och lämnades att klara sin avgiftning på egen hand, blev jag så frustrerad.

Jag visste att företagshälsovården ansåg att medarbetaren inte kunde klara en avgiftning själv. I det läget var jag nära att erbjuda mig att ta hand om medarbetaren själv eller följa med till hennes hem och stötta där. Jag insåg självklart att det inte var rätt lösning men det var så jag spontant kände utifrån den person jag är.

DET ÄR DÄR jag hamnar i ett dilemma som chef att jag vill vara stöttande samtidigt som jag inser att det bästa stödet är att vara hård. Det har jag behövt tänka på.

HR har varit ett bra stöd. Jag har både bollat praktiska saker och hur jag ska tänka som chef. Jag har under mina år som skolledare fått ta tag i många svåra saker både bland medarbetare och elever så jag har lärt mig hantera tuffa problem.

om man är ny som rektor finns det nog en risk att man missar missbruksproblem

bland medarbetare om det inte påverkar deras arbete. Det är så mycket som hela tiden pockar på i arbetet som rektor. Jag tycker att det är viktigt att chefer generellt är uppmärksamma på beteendeförändringar hos medarbetare och vågar ta initiativet att konfrontera medarbetaren. Missbruk är en sjukdom och de som lyckas bli friska är i väldigt många fall personer som blivit uppmärksammade på arbetsplatsen.

JAG HAR VARIT rektor i sju år och har en handfull fall av missbruk som jag hanterat bland mina medarbetare under åren. Men det finns säkert medarbetare som jag inte har känt till. Vissa har varit öppna med sitt missbruk, medan andra har hemlighållit och vägrat vård när de har konfronterats om missbruket. Jag har haft medarbetare som kommit berusade till skolan. En medarbetare stöttade jag under många år innan hen gick i förtidspension. Jag trodde att missbruket var under kontroll men kort efter att hen slutat fick vi besked att hen hade gått bort. Det var tufft. Ett långvarigt missbruk tär sönder kroppen. Det kan döda om inte medarbetaren får den hjälp som behövs. Karen mår bättre i dag, men det är skönt, så jag fortsätter att hålla ett fast grepp om henne. ■

Björn Hareland
Ombudsman på
Sveriges Skolledare

EXPERTERNA OM MARIANNE DILEMMA

Kristina Berglund
Universitetslektor vid psykologiska
institutionen på Göteborgs universitet

ARBETSGIVAREN HAR ANSVARET

Björn Hareland, ombudsman på Sveriges Skolledare, reder ut vilket ansvar du har som rektor för en missbrukande medarbetare.

Skolledare har som arbetsgivare ett långtgående rehabiliteringsansvar för sina anställda. Regler om detta finns främst i Lagen om anställningsskydd (LAS), Arbetsmiljölagen (AML) och Socialförsäkringsbalken (SFB).

Alkohol-, drog- och spelberoende är sjukdomsklassificerade tillstånd, enligt Socialstyrelsen, vilket innebär förstärkt anställningsskydd och rehabiliteringsskyldighet. Därmed är det inte sakliga skäl för uppsägning (7 § LAS).

– Det är arbetsgivarens ansvar att erbjuda rehabilitering och stöd till en anställd som har missbruk. Rehabilitering kan till exempel ske i olika former såsom företagshälsövård, terapi, arbetsträning eller liknande. Tanken är att den anställda ska få tillbaka sin arbetsförmåga och komma tillbaka till sin arbetsplats, säger Björn Hareland.

Helst ska rehabiliteringen sätta i gång så fort arbetsgivaren får kännedom om missbruket. Det är arbetsgivarens ansvar att planera in den rehabilitering som behövs för sina anställda, i fall att medarbetaren tackar ja till den.

– Medarbetaren ska samverka i sin rehabilitering. Det innebär att den anställda tackar ja till rehabilitering och erkänner sin sjukdom. Annars kan rehabiliteringsansvaret anses vara uppfyllt och det kan då finnas sakliga skäl för en uppsägning, säger Björn Hareland.

Det är alltså arbetsgivarens ansvar att erbjuda rehabilitering och arbetsanpassning till sina anställda vid behov (3 kap. 2a § 3 st AML). Man är därmed, som arbetsgivare, skyldig att agera om man får kännedom om eller misstänker missbruksproblematik hos sin anställda. Om man som arbetsgivare inte fullföljer detta ansvar bryter man mot arbetsmiljölagen.

– Det är dock viktigt att man som arbetsmiljöansvarig chef inser sina begränsningar. Om det fattas befogenhet, resurser eller kunskap så är det viktigt att man som chef tar stöd av HR och förflyttar frågan uppåt i organisationen, säger han. ■

"LÄTT ATT GÅ ÖVER GRÄNSEN"

Att konfrontera och stödja en medarbetare som har missbruksproblem kan väcka starka känslor.

– Du kan få omsorgskänslor men också känna ilska, irritation eller skuld, säger Kristina Berglund.

Kristina Berglund forskar om psykologiska faktorerens betydelse vid alkoholberoende, och konstaterar att det sällan är populärt att vara den som konfronterar en medarbetare som man misstänker missbrukar. Men ju tidigare man reagerar som chef, desto bättre. Det kan innebära att den anställda kan behålla jobbet och återfå sin hälsa innan det är för sent.

– Alkoholmissbruk är en allvarlig folksjukdom som i värsta fall leder till döden. Att vara chef är att ta ansvar och sätta gränser. Du har ansvar för vad som händer på jobbet. Men det är viktigt att hålla sig till vad som påverkar arbetet, säger Kristina Berglund.

Till en början kan det vara svårt att veta om det handlar om ett missbruk. I synnerhet om personen sköter sina uppgifter.

– Det är aldrig fel att visa omsorg och fråga medarbetaren om du ska boka ett besök hos företagshälsövården. Det kan vara annat som ligger bakom, som psykisk sjukdom, andra sjukdomar, problem i familjelivet men det kan också handla om missbruk, säger hon.

För att känna sig trygg som chef är det viktigt att förstå vad som händer i en relation med missbruk inblandat. Utbildning finns via exempelvis Alna eller Aleforsstiftelsen.

– Det är lätt börja bortförklara medarbetarens beteende med att det bara hänt vid något tillfälle för att slippa ta det jobbiga samtalet.

Det finns också en risk att man som chef går in i ett medberoende när man försöker stödja en medarbetare. Det är viktigt att lita på företagshälsövården och HR-avdelningen. Som rektor behöver man se till att det finns en tydlig alkoholpolicy och en handlingsplan.

– Precis som att man ska ställa krav på att medarbetaren håller sig till det som är överenskommet i handlingsplanen, så är det viktigt att man som chef följer den. Det är lätt att gå över gränsen när man vill finnas till för medarbetare. ■

Fråga Juristen

Fråga Juristen **Maria Bjurholm**. Hon är jurist, specialiserad på skoljuridik och allmän förvaltningsrätt.

Mejla din juridiska fråga till:
redaktionen@skolledaren.se

Kan vi förskjuta höstterminen in i januari för att få mer undervisning innan jul?

FRÅGA: När "betygen är satta" så minskar elever (och ibland lärares) engagemang och motivation drastiskt. Går det att förskjuta höstterminen in i januari så att höstterminen slutar runt 15 januari?

SVAR: Av 10 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen i varje årskurs ska bedrivas under ett läsår, som består av en hösttermin och en vårtermin. Av 3 kap. 3 § skolförordningen framgår att läsåret ska börja i augusti och sluta i juni. Dagarna för höst- och vårterminens början och slut beslutas av huvudmannen. Min slutsats blir alltså att det är huvudmannen som bestämmer när dagarna för höst- och vårterminen ska börja och sluta. Det finns inga hinder att låta höstterminen sluta först den 15 januari så länge den garanterade undervisningstiden (timplanen) följs, se bilaga 1 till skolförordningen.

Vem ansvarar för mobiltelefoner som ligger i ett skåp i klassrummen?

FRÅGA: Elever får på frivillig väg lägga in sina telefoner i ett mobilskåp som finns i klassrummen. Vem bär ansvaret om någon telefon försvinner därifrån? Blir det någon skillnad om rektor har beslutat om att elevernas mobiltelefoner ska lämnas in vid varje skoldags början?

SVAR: **FRIVILLIGT ÖVERLÄMNANDE**

Om en skola har en ordningsregel som innebär att eleverna på frivillig väg får lämna ifrån sig mobiltelefoner i samband med att lektionen börjar så aktualiseras inte 5 kap. 22 § eller 5 kap. 4 a – 4 e §§ skollagen. Trots att det handlar om ett frivilligt överlämnande är min bedömning att skolan har vårdplikt för egendomen. Har skolan till exempel åtagit sig att förvara

mobilerna i ett låst skåp men sedan inte har låst skåpet och en stöld inträffat till följd av detta kan bedömningen bli att skolan har agerat vårdslöst och ska ersätta stölden. 2 kap. 1 § skadeståndslagen anger att den som uppsåtligt eller av vårdslöshet vållar personskada eller sakskada ska ersätta skadan. Man kan också se det som att det uppkommer ett depositionsavtal mellan elev och skola när denne lämnar in

sin mobiltelefon till skolan för förvaring. Innebörden av ett sådant avtal är att depositarien (den som tar hand om föremålet) har ett presumtionsansvar för föremålet, det vill säga att utgångspunkten är att denne ska ersätta skada som uppkommer då föremålet finns i dennes vård.

TVÅNGSMÄSSIGT ÖVERLÄMNANDE

I de situationer elever ska lämna ifrån sig sin mobil-

Är kommunen skyldig att ersätta vårdnadshavare när skolskjutsen inte går som planerat?

FRÅGA: Är kommunen skyldig att på något sätt ersätta vårdnadshavare när skolskjutsen inte går som planerat?

SVAR: Frågan regleras inte i skolförfattningarna. I "Skolskjutshandboken" (SKL 2014) s. 90 framgår att uppdragsbeskrivningen, eller trafikavtalet, till uppdragstagaren ska innehålla en tydlig och detaljerad beskrivning av uppdragets omfattning och vad som ingår. Det står vidare att:

"Avtalet bör reglera ansvarsfrågan vid fel och brister. Till exempel bör det framgå vilka skyldigheter som entreprenören har att vänta på försenade elever, likaså när det gäller att informera och eventuellt ordna ersättningstransport om skolskjutsen blir försenad. Avtalet bör även reglera formerna för tilläggsbeställningar och vem som har rätt att göra dessa. Det är också klokt att fundera över hur sådant som framkörning, inställda turer och om elever blir sjuka eller flyttar ska regleras."

Sammanfattningsvis bör trafikavtalet med den som utför skolskjutsen innehålla en skrivning om hur ersättningstransporter, inställda turer, försenade turer med mera ska hanteras. Kommunen bör ha tänkt igenom frågan i samband med upphandlingen och även ha en policy för hur och när ersättning ska utgå till vårdnadshavare för inställda turer.

Jag vet att kommuner har ersatt föräldrar som fått ta ledigt från jobbet för att själva

Kommuner har fått ersätta föräldrar som själva tvingats skjuta barnen till skolan.

skjuta barnen till skolan när skolskjutsen ställts in. Det finns inte några regler i skollagen om självskjutsning men kommunen kan komma överens med föräldrar om självskjutsning mot ersättning. Trots att skolskjutsen krånglar av olika anledningar kvarstår elevens rätt till skolskjuts och hemkommunens skyldighet att anordna

och betala den. Det blir ytterst en fråga för hemkommunen att ordna alternativ om skolskjutsen ställs in eller om skolskjutsen är försenad i mycket stor utsträckning som gör att eleven går miste om undervisning. Ersättning för taxiresor eller ersättning för självskjutsning kan vara sådana alternativ för att tillgodose elevens rätt till skolskjuts.

telefon, till exempel om rektor eller lärare beslutar om ett omhändertagande av en elevs mobiltelefon enligt 5 kap. 22 § skollagen eller 5 kap. 4 a – 4 e §§ skollagen är saken uppenbar. Det är skolans ansvar att förvara omhändertagna föremål på ett säkert sätt till dess att de lämnas tillbaka (prop. 2021/22:160 s. 235). Eftersom det är skolans ansvar ska rektor ha rutiner om för hur hanteringen av omhändertaganden av mobiltelefoner och annan elektronisk kommunikationsutrustning ska gå till enligt 5 kap. 4 e § skollagen.

Av rutinerna bör framgå:

► Hur omhändertagandet av utrustningen ska gå till.

► Hur föremålen ska förvaras på ett betryggande sätt.

► Hur insamlandet av utrustningen ska ske så att det framgår till vem varje föremål ska återlämnas.

Tommy Lagergren på Skolverket säger att målet var att genomföra 500 dialoger i år.

KVALITETSSTÖD DRAS NED EFTER BESPARINGAR

Efter regeringens besparingar på Skolverket – nu ser myndigheten över omfattningen av stödet som är tänkt att öka kvaliteten i skolan.

Text Lenita Jällhage

Under 2023 hade Skolverket planerat att öppna nya regionala kontor i Umeå, Växjö, Gävle och Örebro. Tio nya medarbetare skulle anställas och 500 kvalitetsdialoger skulle genomföras 2023 med både kommunala och fristående skolhuvudmän tillsammans med specialpedagogiska skolmyndigheten.

Nu bromsar Skolverket utbyggnaden av de regionala kontoren och anställningarna samt ser över hur många huvudmän som ska erbjudas kvalitetsdialoger och hur ofta.

– Jag kan inte säga i dag hur många vi kommer klara av, säger Tommy Lagergren, chef

för skolutvecklingsavdelningen på Skolverket.

Sammanlagt finns totalt 2800 skolhuvudmän som ska erbjudas kvalitetsdialoger varav 290 är kommunala och övriga är fristående huvudmän för skolor och förskolor.

– Vi genomförde 100 kvalitetsdialoger under hösten och öppnade fyra regionala kontor i Luleå, Härnösand, Solna och Malmö med totalt 21 medarbetare. Under våren är ytterligare 100 skolhuvudmän inbjudna att delta i kvalitetsdialoger. Vi förbereder för fler men hur stort antal det blir vågar jag inte säga, säger Tommy Lagergren.

Regeringens anslag till kvalitetsdialoger har minskats

Foto Skolverket

"Vi genomförde 100 kvalitetsdialoger under hösten."

Tommy Lagergren

med 61 miljoner under 2023 och neddragningen väntas bli 85 miljoner 2024. Uppdraget från regeringen att genomföra kvalitetsdialoger kvarstår.

Miljonerna som skulle gått till Skolverkets stöd till kvalitetsdialogerna har regeringen valt att omfördela till den internationella forskningsanläggningen ESS i Lund.

DIALOGSAMTALEN SKER i olika steg. Först bjuds den politiska ledningen och oftast skolchefen in för att tillsammans med andra huvudmän få information i grupp om vilka framgångsfaktorer som finns för att skapa en god kvalitet.

Efter det avgör skolhuvudmännen om de vill gå vidare och få mer individuellt stöd utifrån de specifika problem och utmaningar som finns i den egna verksamheten.

– De avgör också vilka som involveras i det arbetet och om de exempelvis har med sig ett antal rektorer eller andra i arbetet. Vi ger också en bild av vad vi uppfattar som särskilda utmaningar för skolhuvudmännen, säger Tommy Lagergren.

Kvalitetsdialogerna ger också Skolverket viktig kunskap om vilka problem skolhuvudmännen har.

Det ger Skolverket möjligheter att utveckla verksamheten och ta fram nya stödmaterial till skolhuvudmännen. ■

Ann-Christine Wennergrens resultat redovisas i rapporten "Rektors betydelse för kollegialt lärande".

Ledarhandlingar som gör avtryck

► Hur kan rektorers agerande göra skillnad för barn i förskolan? Den frågan har forskare och rektorer sökt svar på under ett läsår, i ett samarbete mellan specialpedagogiska myndigheten och Skolverket.

Ann-Christine Wennergren och Henrietta Carolsson Godolakis har varit forskningsledare i forskningscirkeln med elva rektorer i förskolan. Frågor man ställt sig är vilka ledarhandlingar som är möjliggörande eller hindrande i kompetensutvecklingsinsatsen "Specialpedagogik för lärande".

Hur har det då gått? Att rektorer har stor betydelse

för det kollegiala lärandet är uppenbart. Även att det är viktigt att rektor äger och deltar i kompetensutvecklingen. Skolorna har olika förutsättningar, men gemensamt är att rektorerna har hög ambitionsnivå. Men det kan också vara ett hinder.

– Rektorerna ville så mycket och hade svårt att avgränsa sig eller lägga andra utvecklingsarbeten åt sidan.

Behovet av ett längre tidsperspektiv är något hon också framhäver.

– Kompetensutveckling som ska bli synlig i barns lärande behöver sträcka sig över längre tid än ett läsår.

20 058 röster för en likvärdig skola

► I december överlämnade Facken inom utbildning en rulle med 20 058 underskrifter till Sveriges skolminister Lotta Edholm (L) – ett upprop för en likvärdig skola.

Ministern uppmärksammades på kraven i kampanjen om statlig finansiering, mer resurser och bättre arbetsmiljö för medlemmarna. I mötet med ministern pekade man också på vikten av att minska dokumentationsbördan och satsningar på förebyggande arbete mot hot och våld.

– OECD:s högsta omsättning på skollärare är en bidragande problematik då vi vet att ett långsiktigt hållbart ledarskap i förskola och skola har avgörande påverkan på barn och elevers lärande samt medarbetarnas arbetsmiljö, säger Ann-Charlotte Gavelin Rydman, ordförande i Sveriges Skolledare.

Håkan Söderberg

Nytt i lagen

► 1 januari infördes en bestämmelse i skollagen som innebär att rektorer får besluta att en elev i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan ska gå om en årskurs. Tidigare har bestämmelser om detta funnits i skolförordningen. Enligt den nya skrivningen får rektor ta beslutet att en elev ska gå om en årskurs, om vårdnadshavare medger det. Finns det synnerliga skäl kan rektorn även utan vårdnadshavarens medgivande besluta om att eleven ska gå om.

Källa: Skolverket.se

"Det är roligt när en elev börjar kalla mig för Rektor Lindquist, som värsta Lundsbergseleven 🥰."

Linnea Lindquist, rektor på Hammarkullsskolan i Göteborg, som twittrar under signaturen @rektor_linnea, om ett ovanligt tilltal skolkorridorerna.

LÄSTIPS

En mörk del av skolhistorien i ny roman

Nomadskolorna, som fanns under 1900-talets första hälft, var en djupt kritiserad skolreform som separerade samiska barn från sina familjer. Nu kommer en roman om skolorna.

► Författaren Ann-Helén Laestadius, känd för bland annat ungdomsboken "Tio över ett", följer upp succéboken "Stöld" med en roman om nomadskolan där samiska barn tvingades gå efter att ha separerats från sina familjer. De förbjöds att tala samiska och även om

boken är fiktion är den baserad på verkliga upplevelser från eleverna i nomadskolan.

Romanen utspelar sig under 50-talet och är en beskrivning av en mörk del av svensk historia, med nomadskolan i fokus.

"Straff" utkommer 1 februari i år.

Två böcker om ledarskap i skolan

Leda genom utforskande spiraler – för likvärdighet och kvalitet

Judy Halbert och
Linda Kaser
(Studentlitteratur)

► I denna bok som riktar sig främst till personer med ledningsuppdrag inom skola och förskola, går författarna in på hur man kan skapa skolsystem med hög kvalitet och större likvärdighet. Det genom "den utforskande spiralen", ett ramverk för det samarbete, engagemang och den nyfikenhet som enligt författarna krävs för att lyckas.

I centrum står aktivt lyssnande till eleverna, och man beskriver utvecklingsarbetet som en cirkulär process mellan olika faser och frågeställningar kring dem. Författarna delar in faserna i "fokusera", "undersöka antaganden", "lära nytt", "agera", "följa upp" – faser som inte behöver komma i en särskild ordning.

Läs mer på Studentlitteratur.se.

Från hemmasittare till återvändare – vägar till skolnärvaro
Sirkka Persson
(Lärarytelse)

► Författaren Sirkka Persson har länge arbetat som rektor på hyllade Kringlaskolan i Södertälje, och har lång erfarenhet av att arbeta med särskilt stöd och individuella anpassningar.

I den här boken beskriver hon arbetet med att förhindra att elever blir så kallade hemmasittare, och med att förebygga skolfrånvaro. Bland annat beskriver hon det lagarbete som pågått på hennes egen skola, och vilka olika anpassningar som gjorts samt hur de använt digitala verktyg. Bland annat använder man sig av mellanstationer, via vilka elevernas återgång till skolan ska ske. En del av mellanstationens funktion var en särskild undervisningsgrupp där alla elevers scheman anpassades – med målet att på hel- eller deltid återgå till de ordinarie undervisningsgrupperna.

MARIKA ANDERSSON

"Det är något som skaver"

Därför det finns alltid experter som är emot nästan varje förändring". Det säger statsminister Ulf Kristersson i Aktuellt den 20 december 2022. Sveriges statsminister bemöter reporterns fråga om varför inte regeringen tar till sig den utredning, avseende anonyma vittnen, som genomfördes våren 2022. Kristersson visar en bristande tillit till expertisen.

Jag tycker att det är häpnadsväckande, och om det inte vore så allvarligt skulle jag kanske skratta. Men det här är tyvärr inget att skratta åt. Vi har en statsminister som bemöter fakta med åsikter. Det vi borde kunna förvänta oss är en statsminister som åtminstone bemöter fakta med annan fakta. Vi

Marika Andersson
Rektor på
Lövgårdesskolan
i Angered

Just nu

Både grundskoleförvaltningen och den nya nämnden i Göteborg sätter elevers olika förutsättningar i fokus. Jag är försiktigt positiv.

Att vi fortfarande 2023 inte har kommit längre när det gäller att bryta segregationen i samhället.

borde kunna förvänta oss att de underlag som ligger till grund för regeringens beslut är utifrån fakta.

JAG VILL INTE tro att Kristersson är en man som fattar beslut, som rör nationen, grundade på åsikter. Åsikter som, när de upprepas tillräckligt många gånger blir till fakta, blir till det normala. Åsikter som vi slutar att ifrågasätta. Jag vill tro honom om gott. Så som jag tror alla människor om gott. Vi har ett paradigmskifte, inte det skifte det pratades om efter höstens val. Utan ett skifte som handlar om att lögnen blivit en del av det normala, att åsikter allt för ofta ges större betydelse än fakta. Det skaver i mig.

När något skaver kan det leda till ett sår. Vi kan sätta på ett plåster, och hoppas att det läker. Men ibland räcker inte det; ibland behöver såret behandlas. Jag vet att vi kan göra något åt det här skavet, det som skaver i mig. Vi kan till och med förhindra att det blir ett sår. Du, jag och alla andra som jobbar med utbildning har makt att göra skillnad. Vi har samhällets absolut viktigaste uppdrag. Vi har ansvar för att utbilda vår framtid. Det är vi som säkerställer att utbildningen förmedlar och förankrar de värden som vårt samhälle vilar på: demokrati och alla människors lika värde.

Vi har förmånen att få vara med och göra skillnad, att göra våra barn, elever och varandra bra. Vi kan också göra våra politiker bra. Genom att envist bemöta åsikter med fakta och inte ge upp. Vi ska avslöja lögn, ifrågasätta åsikter och visa att vi är starka tillsammans. ■

"Vi har samhällets viktigaste uppdrag, att utbilda vår framtid."

Vill du skriva?

redaktionen@skolledaren.se

REKTOR – SKOLLEDARE FÖRVALTNINGSCHEF

FÖRMEDLA - REKRYTERA - HYRA -
UTREDA - FINANSIERA

**Kompetenta skolledare/chefer
i hela Sverige! Erfarenhet från mer
än 1000 skolor! 25 års kontinuerlig
verksamhet!**

Tel: 08-545160 20

info@kunskapsbolaget.se

www.kunskapsbolaget.se

[http://www.linkedin.com/company/
kunskapsbolaget-ab/](http://www.linkedin.com/company/kunskapsbolaget-ab/)

Kunskaps
bolaget

...utvecklar ledare och organisationer

Dags för en kartläggning?

”Kartläggningen gav oss en tydlig bild
över nuläge, målbild och kommande steg.
Förskollärarna känner sig peppade och den
gemensamma workshopen gav oss en rejäl
skjuts framåt. Jag trodde att jag hade en tydlig
bild innan vi genomförde kartläggningen, men
den gav mig både bekräftelser och nya insikter.”

– Liselott Bernberg, Rektor på Enköpings kommun

Ateas kartläggning för skola
och förskola hjälper dig att
analysera ert nuläge.

Skanna QR-koden
för att läsa mer:

ATEA

SETTⁱⁱ

18-20 APRIL
2023
KISTAMÄSSAN

Den ledande mötesplatsen inom innovativt & livslångt lärande!

Missa inte föreläsningar från bland annat:

Olof Wretling

Diagnoserna i mitt liv

Sissela Nutley

*Den farmbara hjärnan
- så främjas välbefinnande och
lärande i en digital samtid*

Katinka Vikingsen

*Roller och ansvar i förskolan
-vi zoomar in på självledarskap
& resiliens*

Lars Strannegård

*Bildning och kunskap för
ett livslångt lärande*

Anmäl dig på www.settdagarna.se 18-20 april 2023 Kistamässan, Stockholm

KOMPETENSPARTNERS

Skolverket

INTERNET
STIFTELSEN

SPSM

ARRANGÖR

LÖNERÅDGIVAREN

**"GLÖM INTE ATT TA
HÖJD FÖR ÖVERTID I
DITT LÖNEANSPRÅK"**

Foto Terri Lindholm

SKOLLEDARE, HÄR FÅR DU BÄSTA LÖNERÅDGIVNINGEN

Bästa rådet att få rätt lön som skolledare: Använd Sveriges Skolledares rådgivningstjänst där chefsförhandlare med gedigen erfarenhet delar med sig av sin kunskap inför lönesamtalet.

Skolledare som har lönesamtal tjänar i genomsnitt tusen kronor mer i månaden. Så det finns all anledning att förbereda sig ordentligt inför ett samtal med sin lönesättande chef.

– Omvärldsspana! Med hjälp av vår statistik får du en uppfattning vad som är en rimlig lön i ditt fall, utifrån uppdragets art, kompetenskrav och ansvarsområden, säger Monika Elowson, som arbetar med lönerådgivning på Sveriges Skolledares kansli och är ansvarig för förbundets lönestatistik.

På hemsidan sverigesskolledare.se finns mycket matnyttigt material att ta del av: Vad man bör tänka på inför ett nytt jobb, hur man förbereder sig inför ett lönesamtal och hur man bör agera under själva lönesamtalet. Materialet är åtkomligt både för medlemmar och för de som söker en skolledartjänst för första gången, men ännu inte blivit medlemmar.

I FEBRUARI 2023 kommer en sammanställning med analyser av Sveriges Skolledares senaste löneenkät.

– Medlemmar hittar samma siffror och mycket mer på webben genom att hämta statistik ur Sacos lönestatistik, Saco LöneSök. Där kan man dels jämföra skolledarlöner i olika delar av landet, och även se vad andra, jämförbara chefer i kommunen har i lön, säger Monika Elowson.

Något särskilt du vill tipsa om inför ett lönesamtal?

– Glöm inte att ta höjd för övertid i ditt löneanspråk! Många skolledare arbetar alldeles för mycket och nästan alla har inlöst övertid. Så se därför till att få betalt för övertiden när du förhandlar din lön. Visst, chefsuppdrag kräver övertid under perioder, men det betyder inte att en skolledare ska jobba övertid utan högre lön och/eller längre semester.

Monika Elowson tycker att skolledare bör se på lönesamtalet som en del i den egna utvecklingen.

**"Skolledare
arbetar
alldeles för
mycket."**

Monika Elowson

– Det är ofta klokt att koppla kompetensutveckling inom arbetet till lönesamtalet. Om du inte är nöjd med chefens löneförslag, ska du givetvis få reda på vad du förväntas göra bättre.

Förberedelser är A och O för att få ut bästa möjliga av lönesamtalet. Nytt för 2023 blir att du som medlem kan få rådgivningen digitalt via Teams, vid sidan av den ordinarie rådgivningen via telefon.

– Tveka inte att ta kontakt, vi ger dig gärna råd och stöd. Vänd dig till radgivning@sverigesskolledare.se eller 0775-17 09 00, säger Monika Elowson. ■

Foto Terri Lindholm

Som medlem i Sveriges Skolledare har du alltid en snabb väg in till kansliet och dina chefsförhandlare/rådgivare. Chefsförhandlarna är regionalt ansvariga, och har spetskompetens inom sina respektive områden.

HÄR HITTAR DU CHEFSRÅDGIVNINGEN

Behöver du hjälp och stöd i ditt arbete? Nytt för Sveriges Skolledare är att du kan nå dina chefsförhandlare och rådgivare via ett nummer.

► **CHEFSRÅDGIVNINGEN** är en central del i det fackliga stödet och nås via e-post på radgivning@sverigesskolledare.se och telefon 0775-17 09 00.

Chefsförhandlare/rådgivare, från vänster och ovan, med regionalt ansvar inom parentes:

Anders Forsell (Norra och Södra Norrland, Södra Svealand, Nordvästra Götaland).

Carolina Fernandi (Nordöstra Götaland, Götaland Mitt, Norra Skåne-Halland, Södra Skåne).

Jonas Juntunen (Stockholmsområdet, Norra Svealand, Riksföreningar).

Niklas Bolin Djanaieff (Norra och Södra Norrland, Södra Svealand, Nordvästra Götaland).

Jerker Ambjörn (Nordöstra Götaland, Götaland Mitt, Norra Skåne-Halland, Södra Skåne).

Monika Elowson (Stockholmsområdet, Norra Svealand, Riksföreningar).

FRÅN OCH MED 1 MARS kommer även Carina Jonsson att ingå i chefsförhandlargruppen och vara placerad i Umeå.

Niklas Bolin Djanaieff. Niklas är projektledare för Skolledarkvarten och är vanligtvis den som intervjuar olika experter inom respektive områden som är temat för veckan.

Skolledarkvarten varje torsdag klockan 14.00

► Sveriges Skolledare kommer att ta fram och erbjuda många digitala mötesplatser i det nya förbundet. Ett exempel är Skolledarkvarten som vi redan lanserat.

Genom den kan man alltid träffa oss varje torsdag i aktuella frågor och ställa frågor kring sådant man undrar över. Mer information om temaämnena för Skolledarkvarten och länk till mötena finns på webbplatsen sverigesskolledare.se

Följ oss i våra nya sociala medier

► När vi bildar det nya förbundet Sveriges Skolledare får vi också nya konton för våra sociala medier.

Följ Sveriges Skolledare på Facebook, Instagram och LinkedIn och håll dig uppdaterad och utveckla ditt nätverk.

SVERIGES SKOLLEDARE FÅR SVERIGES BÄSTA INKOMSTFÖRSÄKRING

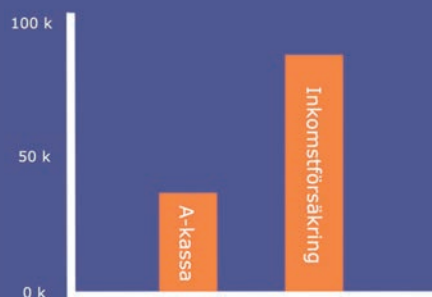
I oroliga tider då ekonomin riskerar att försämrats är det extra viktigt med en ekonomisk grundtrygghet.

De flesta har försäkrat sitt boende, sin bil eller sitt husdjur. Ändå är det inte alla som har försäkrat det kanske viktigaste – sin inkomst. Hos oss ingår inkomstförsäkringen dock i medlemskapet. Och inte nog med det. I samband med att vi nu den 1 januari 2023 bildar det nya större "Sveriges Skolledare" så lanseras också en ny inkomstförsäkring – Sveriges bästa inkomstförsäkring. Den nya inkomstförsäkringen ger vid arbetslöshet 80 procent av lönen upp till 100 000 kr/månaden och i maximalt 200 dagar. Som jämförelse kan du som mest få 26 400 kr/mån före skatt från den ordinarie a-kassan. Det är alltså en oerhörd skillnad på att ha en inkomstförsäkring eller inte. Och hos oss ingår den alltså i medlemskapet.

FÖRDELAR MED FÖRSÄKRINGEN

- ▶ Med inkomstförsäkring får du upp till 80 procent av din lön om du blir arbetslös
- ▶ 100 000 kr i månaden som tak
- ▶ Ingår i din medlemsavgift
- ▶ Utbetalningstid upp till 200 dagar

INKOMSTFÖRSÄKRINGEN GÄLLER från och med 1 januari 2023.

Vår inkomstförsäkring ger i stället 80% upp till 100 000 kr i 200 arbetsdagar.

Hundratals deals för dig som är medlem

▶ BenifyDeals är en medlemsförmån där du får rabatt på massor av produkter, resor och tjänster från en lång rad välkända butiker och varumärken. Dessa uppdateras löpande och sortimentet anpassas efter säsong och kampanjer. Benify har hundratals leverantörer

med olika rabattkoder så det finns alltid något relevant för alla oavsett var man bor i landet eller har för intressen.

På webbsidan finns rabatter allt från kläder, vitvaror, skönhetsprodukter, heminredning till massage, hotellrum och träningskort.

Vissa av rabatterna gäller alltid, andra är tillfälliga erbjudanden och kampanjer.

OBS! Rabatterna gäller bara online, i webb-utiker, inte i fysiska butiker.

Logga in via sverigesskolledare.se för att komma åt erbjudandena.

ONLINEKURS FÖR REKTORER OCH SKOLLEDARE:

Leda en skola/förskola för hållbar utveckling – en Whole School Approach

Utveckla dina kunskaper och metoder för att leda din skolas arbete med lärande för hållbar utveckling. Med elevers kunskaper, motivation och möjligheter i fokus kan din skola bidra till en mer hållbar värld.

• Kursens innehåll bygger på forskning, beprövad erfarenhet och är anpassad för rektorer och skolledare.• Du får praktiska verktyg för att arbeta med lärande för hållbar utveckling på den egna skolan.• Gå i din egen takt när du vill, ingen inloggning eller registrering krävs.• WWF erbjuder processtöd till din skola eller kommun.	• Under kursen kommer du möta filmade föreläsningar och samtal med forskare, rektorer, skolutvecklare och lärare. Du får även ta del av konkreta exempel från svenska skolor och kommuner.• Efter genomgången utbildning får du bättre möjlighet att förverkliga styrdokumentens krav.• Passar alla skolformer.

KURSEN ÄR HELT KOSTNADSFRI

kurs.wwf.se

BÖRJA DIN
UTBILDNING/KURS
REDAN IDAG

SMART®

Lärare behöver rätt arbetsverktyg

SMART Board® iQ

Köp 3
betala
26 630 kr
per skärm

Sveriges mest köpta

Tre SMART Board iQ MX	Webbinarier och användarforum
Kostnadsfri mjukvara	På svenska
Logga in för att nå ditt innehåll	GDPR
Multitouch på Chromebook, Mac och Windows	ENERGY STAR® -certifierad
Konfliktfria mineraler och material
Automatiska uppdateringar och SMART Remote Management	Integration med Google Drive och Microsoft Teams

Paketpris 79 900 kr*

*Priser ex moms, frakt, installation och kemikalieskatt. Erbjudandet gäller så långt lagret räcker, längst tom den 31 mars 2023

Alla kampanjer:

